

Univerzita Pardubice

Fakulta zdravotnických studií

Bezdomovectví

Martina Sirůčková

Bakalářská práce

2015

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina Sirůčková**
Osobní číslo: **Z12099**
Studijní program: **B5350 Zdravotně sociální péče**
Studijní obor: **Zdravotně-sociální pracovník**
Název tématu: **Bezdomovectví**
Zadávací katedra: **Katedra porodní asistence a zdravotně sociální práce**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Studium literatury, sběr informací a popis současného stavu řešené problematiky.
2. Stanovení cílů a metodiky práce.
3. Příprava a realizace výzkumného šetření dle stanovené metodiky.
4. Analýza a interpretace získaných dat.
5. Zhodnocení výsledků práce.

Rozsah grafických prací: dle doporučení vedoucího

Rozsah pracovní zprávy: 35 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. HRADECKÝ, Ilja a kol. Definice a typologie bezdomovství. 1. vyd. Praha: Naděje, 2007. 50 s. ISBN 978-80-86451-13-8.
2. KOSEK, Jan. Právo (n)a předsudek. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2011. 352 s. ISBN 978-80-7363-312-7.
3. MAREK, Jakub; STRNAD, Aleš; HOTOVCOVÁ, Lucie. Bezdomovectví. 1. vyd. Praha: Portál, 2012. 176 s. ISBN 978-80-262-0090-1.
4. PRŮDKOVÁ, Táňa; NOVOTNÝ, Přemysl. Bezdomovectví. 1. vyd. Praha: Triton, 2008. 93 s. ISBN 978-80-7387-100-0.
5. VÁGNEROVÁ, Marie; CSÉMY, Ladislav; MAREK, Jakub. Bezdomovectví jako alternativní existence mladých lidí. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2013. 339 s. ISBN 978-80-246-2209-5.

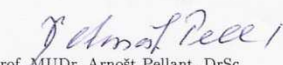
Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Marie Macková, Ph.D.

Katedra porodní asistence a zdravotně sociální práce

Datum zadání bakalářské práce: 1. října 2013

Termín odevzdání bakalářské práce: 17. července 2015

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.
děkan

L.S.

Mgr. Markéta Moravcová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 27. března 2015

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 6. 2015

.....
Martina Sirůčková

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí bakalářské práce paní PhDr. Marii Mackové Ph.D. za spolupráci, cenné rady i odborný přínos při zpracovávání bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala všem respondentům, kteří byli ochotni vyplnit dotazník. V neposlední řadě děkuji své rodině za podporu při studiu i při psaní mé závěrečné práce.

ANOTACE

Bakalářská práce se v teoretické části věnuje problematice bezdomovectví. Zabývá se terminologií, poukazuje na příčiny bezdomovectví, popisuje formy bezdomovectví a uvádí genderové rozdíly mezi bezdomovci. Zaměřuje se také na způsob života bezdomovců. Představuje některé možné organizace, sociální služby a sociální zařízení, které pomáhají lidem bez domova. Z části zmiňuje legislativu související s danou problematikou a zaměřuje se na prevenci tohoto fenoménu. Věnuje pozornost předsudkům a postojům, které jsou s bezdomovectvím úzce spjaty. Výzkumná část bakalářské práce se zaměřuje na zjištění, jak studenti vnímají bezdomovectví. Dílčí cíle zjišťují, v čem vidí studenti příčinu bezdomovectví, zda jsou studenti ochotni pomoci bezdomovcům, zda mají studenti vůči bezdomovcům nějaké předsudky a jaké postoje zaujímají studenti k bezdomovcům.

KLÍČOVÁ SLOVA

bezdomovec, bezdomovectví, osoby bez domova, sociální exkluze

ANNOTATION

Bachelor's thesis in theoretical part deals with the issue of homelessness. It deals with the terminology, refers to the causes of homelessness, describes its forms and provides gender differences among the homeless. It also focuses on the life of the homeless. It presents some possible organizations, social services and facilities that help homeless people. Partly it mentions the legislation related to the issue and focuses on prevention of this phenomenon. It pays attention to the prejudices and attitudes that are closely associated with homelessness. The research part of this thesis focuses on how the students perceive homelessness. Partial goals discover where students see the cause of homelessness, whether they are willing to help the homeless students, whether students have some prejudices towards homeless people and what their attitudes to homeless students are.

KEY WORDS

homeless, homelessness, persons without home, social exclusion

Obsah

SEZNAM OBRÁZKŮ	9
SEZNAM ZKRATEK	10
ÚVOD	11
1 CÍLE PRÁCE.....	12
2 TEORETICKÁ ČÁST	13
2. 1 BEZDOMOVECTVÍ	13
2. 1. 1 Základní vymezení pojmů	13
2. 2 PŘÍČINY BEZDOMOVECTVÍ	14
2. 2. 1 Objektivní faktory	15
2. 2. 2 Subjektivní faktory	15
2. 3 FORMY BEZDOMOVECTVÍ	16
2. 3. 1 Zjevné (viditelné)	17
2. 3. 2 Latentní (skryté)	17
2. 3. 3 Potencionální	17
2. 4 GENDEROVÉ ROZDÍLY MEZI BEZDOMOVCI	17
2. 4. 1 Ženské aspekty	17
2. 4. 2 Mužské aspekty	18
2. 5 VZHLED A OBLEČENÍ	18
2. 6 ZPŮSOB BYDLENÍ	19
2. 7 ZDROJ OBŽIVY	19
2. 8 MOŽNOSTI POMOCI OSOBÁM BEZ DOMOVA	20
2. 8. 1 Organizace	20
2. 8. 2 Sociální služby.....	21
2. 8. 3 Zařízení sociálních služeb	21
2. 9 LEGISLATIVA VE VZTAHU K BEZDOMOVECTVÍ	22
2. 10 PREVENCE BEZDOMOVECTVÍ.....	23
2. 11 PŘEDSUDKY, POSTOJE	24
3 VÝZKUMNÁ ČÁST	25
3. 1 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	25
4 METODIKA VÝZKUMNÉ ČÁSTI.....	26
4. 1 POUŽITÉ METODY A TECHNIKY	26
4. 2 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU	26

4. 3 VLASTNÍ REALIZACE VÝZKUMU	26
5 VÝSLEDKY	28
6 DISKUZE	45
7 ZÁVĚR	51
8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	53
9 SEZNAM PŘÍLOH.....	56

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Grafické znázornění respondentů dle pohlaví.....	28
Obrázek 2 Grafické znázornění věku respondentů.....	29
Obrázek 3 Grafické znázornění studijních oborů respondentů.....	30
Obrázek 4 Grafické znázornění studovaného ročníku respondentů	31
Obrázek 5 Grafické znázornění místa bydliště respondentů	32
Obrázek 6 Grafické znázornění příčiny bezdomovectví dle respondentů	33
Obrázek 7 Grafické znázornění vlastní příčiny bezdomovectví dle respondentů	34
Obrázek 8 Grafické znázornění reakce na ležícího bezdomovce	35
Obrázek 9 Grafické znázornění přivolání ZZS při kolapsu bezdomovce.....	36
Obrázek 10 Grafické znázornění možných příspěvků při žebvání.....	37
Obrázek 11 Grafické znázornění příspěvku na nocleh	38
Obrázek 12 Grafické znázornění informovanosti o organizacích	39
Obrázek 13 Grafické znázornění strachu z bezdomovců.....	40
Obrázek 14 Grafické znázornění souhlasu se zápachem bezdomovce.....	41
Obrázek 15 Grafické znázornění typů míst sdružování bezdomovců	43
Obrázek 16 Grafické znázornění prospěšnosti bezdomovců	44
Obrázek 17 Grafické znázornění přehledu odpovědí prospěšnosti	44

SEZNAM ZKRATEK

FEANTSA – European Federation of national organizations working with the homeless

ETHOS - European Typology of Homelessness and Housing Exclusion

CAN – Child Abuse and Neglect

ÚVOD

Tématem mé bakalářské práce je bezdomovectví. Tato problematika mě zajímá z pohledu studentů. Jak studenti vnímají bezdomovce. Díky jaké příčině se podle nich stávají lidé bezdomovci, zda jsou studenti ochotni pomoci bezdomovcům, zda mají studenti vůči bezdomovcům nějaké předsudky a jaké postoje zaujímají studenti k bezdomovcům. V dnešní moderní době je většina studentů podle mě zcela orientována na vliv peněz, čistotu, hezké hmotné věci a výhody, kterými si lze udržet stálé sociální postavení ve společnosti. Jen málokterý student nebo studentka si dokáže představit sám/ sama sebe v roli bezdomovce. V roli člověka, který se nemá kam vracet, který má hlad a který se nevrací za svými nejbližšími.

Domnívám se, že v dnešní době část veřejnosti o bezdomovectví nehovoří, a část se tomuto tématu záměrně vyhýbá. Proč lidé nehovoří o bezdomovectví? Může za tím být to, že lidé neřeší finanční problémy, neřeší dluhy, závažnou nemoc nebo závislost. Zkrátka nemají důvody, proč by řešili otázku bezdomovectví. Na druhé straně jsou tu lidé, kteří se tématu bezdomovectví vyhýbají. Lze to vysvětlit tím, že jsou malý krok od vstupu do života na ulici a nechtějí si připustit nebo představit, že by k tomu mohlo brzy dojít. Bezdomovectví je z mého hlediska obecným pojmem, který v lidech vyvolává nejružnější myšlenky, názory, obavy, předsudky a postoje. Mnohdy se bezdomovci stávají terčem posměchu, lidé jimi opovrhují, nechápou je a mají obavu, že i oni mohou spadnout do bezdomovecké populace.

Problém extrémního vyloučení jsem si vybrala proto, že bych chtěla poukázat na jeho přítomnost mezi námi a přiblížit tak existenci lidí bez střechy nad hlavou. Mým hlavním cílem je zjistit, jak vnímají bezdomovectví studenti. Bezdomovci se mohou stát i cílovou skupinou, se kterou tito studenti z Univerzity Pardubice – Fakulty zdravotnických studií mohou v budoucnu po úspěšném absolvování studia jednou pracovat, díky čemuž se bezdomovci stanou jejich potenciálními klienty.

1 CÍLE PRÁCE

Hlavní cíl práce:

1. Zjistit, jak studenti vnímají bezdomovectví.

Dílčí cíle práce:

1. Zjistit, v čem vidí studenti příčinu bezdomovectví.
2. Zjistit, zda jsou studenti ochotni pomoci bezdomovcům.
3. Zjistit, zda studenti mají vůči bezdomovcům nějaké předsudky.
4. Zjistit, jaké postoje zaujímají studenti k bezdomovcům.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2. 1 BEZDOMOVECTVÍ

Za komunistického režimu bezdomovci už existovali, ale o problému bezdomovectví se nemluvilo. Lidé, kteří patřili mezi bezdomovce, byli převážně z rozpadlých manželství, a také ti, kteří byli propuštěni z ústavní výchovy. Lidé neměli kde bydlet a komunistický režim nepřipouštěl bydlet na ulici. Lidem tak nezbývalo nic jiného, než žít na ubytovnách. Z důvodu krachu se podniky musely zbavit všech ubytoven a po roce 1989 problém bezdomovectví vyšel najevo a začal se rozšiřovat. Fenomén sociální exkluze je složitý a má velký vliv na celkovou společnost. (Průdková, Novotný, 2008, s. 7 – 9). Společnost může vnímat určité ohrožení ze strany bezdomovců, protože s bezdomovci je spojená kriminalita, nemoc nebo případný útok. Po prvotní opovrženosti a bezradnosti, jak vyjít s bezdomoveckou populací, si veřejnost na přítomnost lidí bez domova pomalu zvyká. (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 11). Sociální exkluze se netýká jenom společnosti, ale i sociálně exkludovaných osob. Je to velká síť problémů, která značně zasahuje do všech oblastí života člověka. Každý člověk, který je bezdomovec, s sebou nese různé příčiny, odlišné problémy a s tím i jiné následky. (Průdková, Novotný, 2008, s. 7). Bezdomovectví může nejvíce hrozit osobám, které jsou dlouhodobě nezaměstnané, lidem, kteří jsou v etnické minoritě např. Romové nebo migranti. Statusem bezdomovce jsou více ohroženi muži, mládež nebo lidé ve starších i středních letech. (Schwarzová, 2005, s. 316). Je důležité mít na paměti, že bezdomovcem se může stát v podstatě každý člověk.

2. 1. 1 Základní vymezení pojmů

Podle Průdkové a Novotného (2008, s. 10) je „*Bezdomovec člověk, kterého z různých důvodů postihlo společenské vyloučení a ztráta bydlení nebo který je touto ztrátou ohrožen.*“ Schwarzová (2005, s. 315) tvrdí, že v dnešní době se mezi odborníky používá více *pojem „lidé bez domova“ nebo „lidé bez přístřeší“*. Laická veřejnost často používá výraz „*bezdomovec*“. (Průdková Novotný, 2008, s. 10).

Bezdomovectví nemá přesně danou a zakotvenou definici, která by přesně vystihovala samotný termín. Důvod, proč definice jsou tolik nepřesné, spočívá v neschopnosti orgánů vlády dostatečně a kvalitně reagovat na tuto problematiku. (Hradecký a kol., 2007, s. 10). V jiných státech jsou definice jinak diferencované. Každý stát vymezuje skupinu lidí bez domova jinak, protože kultura daného státu odlišně vnímá otázku domova a bydlení. Bezdomovectví je jakýmsi stylem existence člověka, označovaného jako bezdomovec.

Bezdomovectví se vyskytuje především na okraji větších měst, v chudých oblastech a je to společenský jev, který Česká Republika vnímá jako negativní. „*Termínem bezdomovectví je tedy označen souhrn jednání a procesů, příčin a následků, které vedou ke ztrátě zázemí (domova), životních jistot, resp. ke společenskému vyloučení.*“ (Baláš a kol., 2010, s. 22 – 24).

FEANTSA (European Federation of national organizations working with the homeless) je evropská struktura organizací, která pracuje s bezdomovci. FEANTSA propracovala typologii bezdomovství ETHOS (European Typology of Homelessness and Housing Exclusion), která dělí bezdomovství následujícím způsobem:

1. osoby bez střechy nad hlavou
2. osoby bez bytu
3. osoby v nejistém bydlení
4. osoby v nevyhovujícím bydlení

(Haasová, 2011, s. 8).

2. 2 PŘÍČINY BEZDOMOVECTVÍ

Je spousta různých příčin, vedoucích k životu bez střechy nad hlavou. Každý člověk je svým způsobem jiný, má své individuální potřeby a problémy. Lidé žijí ve variabilních společenských podmínkách, v odlišné finanční situaci, mají jinou úroveň vzdělání a rozličné společenské poměry. V konečné fázi, kdy dojde ke kumulaci neřešitelných problémů, může dojít k tomu, že se dotyčný člověk dostane do sociální exkluze. (Průdková, Novotný, 2008, s. 15). Příčiny problémů se ukrývají v životním příběhu jedince, a také v jeho rozhodnutí. (Lužný a kol., 2013, s. 10).

Marek, Strnad, Hotovcová (2012, s. 19) rozdělují příčiny bezdomovectví do třech základních skupin:

- Primární příčiny – Co vedlo k bezdomovectví?
- Sekundární příčiny – Proč člověk na ulici stále zůstává?
- Terciární příčiny – Kvůli čemu se člověk vrací zpět na ulici?

2. 2. 1 Objektivní faktory

Na vzniku bezdomovectví se podílí objektivní (vnější) faktory, které jsou výsledkem společenského klimatu a politiky daného státu. Jedním z příkladů je vysoký počet nezaměstnaných osob. (Průdková, Novotný, 2008, s. 15).

Lidé, kteří skončí na ulici, jsou převážně ti, kteří ve svém minulém zaměstnání nebyli příliš spokojeni. V kariérní oblasti se nikam neposouvali. Daný druh práce byl pro ně příliš obtížný a nestačili na pracovní tempo a nasazení. (Vágnerová, 2013, s. 63). Nezaměstnanost nejvíce postihuje mladé a zdravotně znevýhodněné lidi, dále ty, kteří úspěšně dokončili školu, ale bohužel nemají žádnou praxi, občany nižšího vzdělání s malou kvalifikací, staré lidi, Romy a ženy. (Kodymová, Koláčková, 2005, s. 301). Dlouhodobá nezaměstnanost se jeví jako ústřední ukazatel ze sociálního úhlu pohledu a představuje podíl nezaměstnaných osob, které nemají práci více jak 1 rok. Obecně lze říci, že tato hranice je mezní hodnotou, po které dlouhodobě nezaměstnaný člověk ztrácí získanou kvalifikaci, pracovní návyky a dovednosti a dochází ke snížení finančních příjmů. (Novák, 2012, s. 34).

Dalším objektivním faktorem vzniku sociální exkluze je například vysoká cena bytů, malé pojištění v důchodovém věku, různé nemoci a také pozice etnické minority. (Průdková, Novotný, 2008, s. 15).

Objektivní faktory vzniku sociální exkluze souvisí i s pobytem v ústavním zařízení. Z ústavního zařízení odchází osoby, které dovrší 18 let věku. Daná osoba se chápe jako způsobilá, která by měla být připravena na běžný reálný život. Bohužel ne vždy odpovídá připravenost požadavkům společenského života. (Fischer, Škoda, 2014, s. 159).

2. 2. 2 Subjektivní faktory

Subjektivní (vnitřní) faktory vzniku bezdomovectví souvisí s materiálními, vztahovými a osobnostními předpoklady. Materiálními předpoklady se rozumí malý finanční příjem, dluhy, nezaměstnanost a ztráta bydlení. (Průdková, Novotný, 2008, s. 16).

Co se týká vztahových předpokladů, tak ty souvisí s nedostatečným rodinným zázemím a špatnými vztahy v rodině. (Průdková, Novotný, 2008, s. 16). Někteří mladí bezdomovci neměli v minulosti nejlepší rodinné zázemí, které by odpovídalo jejich potřebám. Důsledkem toho všeho bylo, že si hledali ztracené zázemí tam, kde to bylo nevhodné. Většinou se chytli nějaké problematické party nebo lidí, kteří jim nepředávali tu správnou výchovu a nedávali jim žádné přijatelné výchovné pokyny. V rodině mladých lidí bez domova

se v rodině vyskytoval vždy někdo, kdo měl potíže se zákonem nebo kdo měl duševní problémy. Negativem v rodinném prostředí byly také násilné činy i patologické hráčství. (Vágnerová, 2013, s. 36 – 38).

Mezi osobnostní předpoklady vzniku bezdomovectví patří tělesné postižení nebo duševní poruchy, psychiatrické nemoci, traumatizující situace nebo syndrom CAN u dětí. (Průdková, Novotný, 2008, s. 16).

Dalším osobnostním předpokladem je určitý druh patologické závislosti nebo závislost na návykových látkách. (Průdková, Novotný, 2008, s. 16). Člověk závislý na alkoholu začne zanedbávat své zájmy, koníčky, přátele. Odpoutá se tak od reality a dochází u něj k sociální izolaci, ze které si sám nedokáže pomoci. Přestane se starat o veškeré důležité povinnosti. Alkohol je také považován jak za příčinu, tak za doprovodný jev v životě bezdomovce. Ne však každý bezdomovec alkoholu holduje. (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 25 – 26).

Další návykovou látkou jsou drogy, které se také podílejí na vzniku bezdomovectví. Sociální dopady při užívání drog, mohou mít negativní důsledky v podobě ztráty zaměstnání, negativního vlivu na zdravotní stav nebo může dojít k rozpadu rodiny a vztahů. (Fischer, Škoda, 2014, s. 110).

Souvislost se vznikem bezdomovectví má i patologické hráčství, které se projevuje touhou po větším obnosu peněz. Tato patologická závislost se vyznačuje tím, že závislá osoba například hraje na automatech, sází ve Sportce nebo sází na různá sportovní utkání. Při déletrvajícím patologickém hráčství se objevují potíže v oblasti finanční, sociální a mezilidské, při kterých závislá osoba pokračuje i přes tyto trvající potíže. Častěji závislejšími osobami patologického hráčství jsou muži. (Fischer, Škoda, 2014, s. 115 – 116).

2. 3 FORMY BEZDOMOVECTVÍ

Lidé bez domova nemusí být skutečně jenom ti, které obvykle potkáváme na ulici. Někteří lidé mají tendenci žít bezdomoveckým způsobem po svém. Proč se tak rozhodli žít, je jen otázkou přímo na ně samotné, protože k tomu mají své individuální důvody. Nadcházející rozdělení forem bezdomovectví přibližuje způsob jejich života.

2. 3. 1 Zjevné (viditelné)

Zjevnými bezdomovci se rozumí osoby, které přímo oznamují jistými prostředky, že právě oni jsou lidé žijící na ulici. Tito lidé také užívají sociální služby jako prostředek pomoci. Zjevné bezdomovce na rozdíl od latentních nebo potencionálních, můžeme s přesností sledovat. (Baláš a kol., 2010, s. 23). Zjevné bezdomovce můžeme snadno rozpoznat podle neupraveného vzhledu, zápachu, zašpiněného ošacení a podle toho, co zmíněný člověk dělá. Může žebrať o almužnu od ostatních lidí na ulici, může něco hledat v popelnicích a většinou kolem sebe má celý svůj majetek. (Průdková, Novotný, 2008, s. 13).

2. 3. 2 Latentní (skryté)

Do latentní formy spadají osoby, které díky svému stálému příjmu financí jsou schopné dočasně využívat nějaké bydlení, ale varianta trvalého bydlení je pro ně nemožná. (Baláš a kol., 2010, s. 23). Skrytí bezdomovci nechtějí dávat najevo, že patří do skupiny lidí bez domova. Nemusíme je na první pohled poznat, protože se snaží své potíže skrývat. Chodí slušně oblečení a pečují o svůj zevnějšek. Se zjevnými bezdomovci nechtějí mít nic společného a ani jejich společnost nevyhledávají. S přesností se nedá určit, kolik bezdomovců této formy celkem existuje. (Průdková, Novotný, 2008, s. 14).

2. 3. 3 Potencionální

Do potencionální formy patří ti, kteří jsou ohroženi bezdomovectvím. Může k tomu dojít prakticky kdykoliv. Ohroženou skupinu tvoří nelegální podnájemníci, osoby bez práce, osoby propuštěné z vězení či z ústavního zařízení, nebo také osoby propadlé závislostem. (Průdková, Novotný, 2008, s. 14). Potencionální forma zařazuje také obyvatele, kteří se blíží k hranici životního minima. (Baláš a kol., 2010, s. 23). Hranice životního minima činí 3. 410 Kč za měsíc na jedince. (ÚZ – Sociální zabezpečení, 2014, s. 217).

2. 4 GENDEROVÉ ROZDÍLY MEZI BEZDOMOVCI

Ne všechny muže bezdomovce a ženy bezdomovkyně můžeme posuzovat stejně. Každý člověk je individuální osobnost a každý člověk má jinou povahu. Z tohoto hlediska se díváme na bezdomovce jako na ty, kteří tvoří určitou skupinu bezdomovecké populace, ale každý z nich je v něčem úplně odlišný. (Baláš a kol., 2010, s. 73).

2. 4. 1 Ženské aspekty

Ženy častěji než muži vyhledávají na ulici pomoc. Mnohdy se dostanou do velkých nesnází, protože jsou křehčí bytosti a snadno se stanou obětí nejrůznějších útoků, krádeží

a také laciným úlovkem sexuálních deviantů. Sociální pracovník nebo pracovnice má potřebu více ochraňovat ženy bezdomovkyně, protože ženy jsou slabšími jedinci. Některé ženy ještě předtím, než se staly bezdomovkyněmi, čelily doma jistým druhům týrání nebo zneužívání. Z tohoto důvodu odešly brzy z nevhodného bydlení pryč na ulici. Díky potížím v rodině a nesprávnému zacházení, docházelo u žen často ke vzniku psychiatrické nemoci. (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 107 – 109). Majorita žen bezdomovkyň se skrývá. Proto je obecně známé, že na ulicích vídáme převážně muže bezdomovce než ženy bezdomovkyně. (Průdková, Novotný, 2008, s. 24). Pokud ženy dělají vše pro to, aby se dostaly ven z ulice, mají větší úspěšnost v nalezení vhodné pomoci a následném návratu mezi intaktní společnost, než muži. (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 110).

2. 4. 2 Mužské aspekty

Muži bezdomovci ztratí na ulici status živitele rodiny, manžela a zaměstnaného člověka. Z toho usuzují, že určitým způsobem selhali. Myslí si, že si svou dosavadní situaci musí vyřešit sami. Berou to jako trest za své vlastní selhání. Pomoc sociálních služeb odmítají a spíše se obrací o pomoc od svých blízkých přátel nebo rodiny. Muži se snaží svůj problém skrývat a velice je trápí pocit viny. Často se u mužů bezdomovců vyskytuje kriminalita. (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 107 – 113).

2. 5 VZHLED A OBLEČENÍ

Pro lidi bez domova je velmi obtížné udržovat si čistotu a dbát na zásady správné hygieny. Se špatnou hygienou souvisí také určitý zápach. Na čistotu a hygienu dbají převážně osoby provozující prostituci, mladí lidé nebo lidé, kteří žijí kriminálním způsobem života, protože neupravený zevnějšek by mohl vzbuzovat přílišnou pozornost. Udržování čistého vzhledu a oblečení je velmi důležité pro lidi patřící do latentní formy bezdomovství. Oblečení je záležitostí, která dělá problém většinou mladým bezdomovcům. Mladí bezdomovci převážně chtějí vlastnit kvalitní a značkové oblečení. Někteří bezdomovci si oblečení seženou nelegální cestou a tou je krádež. Osoba bez domova si může obstarat oblečení i z popelnic. Druhy jednotlivých kusů oblečení jsou velmi pestré, a proto není divu, že takto oblečený bezdomovec vzbuzuje pozornost. Důraz na teplé oblečení je kladen převážně v zimě. Čím více vrstev oblečení má člověk na sobě, tím větší mu je teplo. (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 61 – 63).

2. 6 ZPŮSOB BYDLENÍ

Bydlení bezdomovců je spojené hlavně s nedostatkem soukromí, protože veřejné prostranství často neumožňuje distancovat se od všech lidí. Důraz na soukromí a bezpečí je kladen převážně v noci, kdy člověk bez domova musí být nebo musí přespávat v co nejbezpečnějším úkrytu. Bohužel není dostatek míst, kde by člověk mohl spát v klidu. Na nádraží nebo v tramvajích riskují okradení a ztrátu svých věcí nebo napadení. (Vágnerová, 2012, s. 85 – 86). Bezdomovci většinou vyhledávají dopravní prostředky, nádraží a letištní haly, kde je nepřetržitý provoz. Přespávají v obchodních centrech, v létě spí na lavičkách, v boudách, opuštěných garážích, továrnách nebo pod mostem. Mnohdy pijí alkohol a následně můžou předstírat opilost a zneužívat tak záchytné stanice, kde jim je poskytnut azyl ke spaní. Ti, kteří jsou spíše uzavřenějšími typy, si vyhledávají odlehlejší místa k obývání. Přežívají v přírodě, v lese, kde mají své úkryty. (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 64 – 71). Mohou se nelegálně sdružovat ve squatech, což jsou zdevastované velké budovy nebo místa, kde může bydlet až několik osob najednou. (Vágnerová, 2012, s. 91). Někteří z nich vaří na otevřeném ohni, nebo si dokážou sehnat kamna. Svítí si pomocí svíček a vodu berou z řeky, ve které se můžou i umýt. Někteří z nich žijí mezi odpadky, špíně, nečistotě a mnozí z nich si své působení na daném místě vybaví kusy nábytku, sehnanými většinou z kontejnerů. (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 71).

2. 7 ZDROJ OBŽIVY

Somrování je jednou z častých technik k tomu, aby si bezdomovci zajistili obživu. Ne vždy obživa znamená nutně jen jídlo a vodu, ale lidé na ulici somrují peníze spíše k zakoupení cigaret, alkoholu nebo drog. Většinou je somrování charakteristickým znakem pro mladé bezdomovce a narkomany. Somrování se význačně projevuje tím, že člověk bez domova cíleně obchází druhé lidi a vykládá jim různé příběhy, aby mu lidé přispěli určitým obnosem peněz nebo třeba cigaretou. Somráci se nejčastěji vyskutují tam, kde je velká pravděpodobnost, že svým příběhem uspějí. (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 73).

Dalším zdrojem obživy jsou krádeže. Ne všichni kradou jenom pro sebe, ale někdo ukradené věci prodává i dál. Většinou se jedná o narkomany, kteří potřebují drogy. Bezdomovci nemusí okrádat jen kolemjdoucí lidi z ulice, ale objevují se krádeže i mezi bezdomovci navzájem. (Vágnerová, 2012, s. 77 – 80).

Jídlo se dá sehnat také v popelnicích. Většinou se jedná o zbytky jídla, které kolemjdoucí lidé vyhazují. Největší pravděpodobnost k získání většího množství jídla je v popelnicích za supermarkety nebo za restauracemi. (Vágnerová, 2012, s. 73).

Majorita sociálně vyloučených osob shání věci z popelnic, kontejnerů, ve kterých se často najdou vyhozené, pro veřejnost zbytečné věci. Jestliže se najdou určité druhy věcí, které by se daly prodat, okamžitě tyto věci lidé bez domova nashromáždí a odnesou je na případná místa, kde budou mít zaručenou finanční odměnu. Nejčastěji sbírají papír, železo, kabely, poklopy od kanálů nebo dokonce i kusy železničních kolejí. (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 74 – 76). Mezi další zdroje obživy patří prostituce. Důvodem, proč se volí právě způsob prostituce je ten, že se tak dají rychle vydělat peníze. Pro mnohé je to ponižující způsob jak získat peníze na jídlo, ale někdy jiná možnost zkrátka není. Zcela zřídka nebo výjimečně se objevuje i mužská homosexuální prostituce. Většinou se jedná o mladé muže bezdomovce, které někdo tímto způsobem vydírá, anebo si jednodušeji mladí bezdomovci peníze na jídlo obstarat neumí. (Vágnerová, 2012, s. 81 – 82).

2. 8 MOŽNOSTI POMOCI OSOBÁM BEZ DOMOVA

Organizace, sociální služby a sociální zařízení pomáhají člověku bez domova k sociální inkluzi. Člověk bez domova se může obrátit na řadu organizací, sociálních služeb a zařízení, které mu poskytnou poradenství, pomoc a podporu při řešení dosavadní situace. Reintegrace zpět do intaktní společnosti není jednoduchou záležitostí. Je důležité si uvědomit, že k reintegraci je potřeba určitých dílčích kroků. V první řadě by to měla být snaha člověka bez domova vyřešit svou situaci a úkolem sociálních služeb, sociálních zařízení i organizací je pomoc a individuální přístup k danému klientovi.

2. 8. 1 Organizace

Jednou z organizací, která pomáhá lidem bez domova, je Armáda spásy. Ta pomocí křesťanských principů pomáhá lidem, kteří jsou v nepříznivé sociální situaci. Osobám bez domova poskytuje mnoho služeb, které jim mohou pomoci. Své pobočky má Armáda spásy v Praze a v dalších 9 městech a své duchovní i sociální služby poskytuje nejenom na území České Republiky, ale i po celém světě. (Armáda spásy).

Svou pomoc nabízí také občanské sdružení Naděje. Ta pomáhá sociálně vyloučeným osobám začlenit se zpět do společnosti. Naděje pomáhá již 25 let na základě křesťanského přístupu. Osobám bez domova poskytuje ubytování, práci, uspokojení v rámci základních lidských potřeb, včetně jídla a hygieny. Součástí pomoci je i zdravotní péče. (Naděje). Kromě

Prahy, má Naděje pobočky také v dalších patnácti městech v České Republice. (Varga, 2007, s. 21).

Existuje řada dalších organizací a občanských sdružení, které pomáhají sociálně exkludovaným osobám. Svou pomoc nabízí i Česká katolická charita, organizace Slezská diakonie nebo občanské sdružení Nový Prostor. (Hradecký, 2012, s. 16 – 17).

2. 8. 2 Sociální služby

Sociální služby se poskytují společensky znevýhodněným osobám. Cílem sociálních služeb je zlepšit kvalitu života těchto lidí nebo je zapojit do společnosti, v co možná nejvyšším rozsahu. Sociální služby berou ohled na samotnou osobnost, která tyto služby využívá, ale také na rodinu, skupinu, eventuálně veřejnost. (Matoušek a kol., 2011, s. 9). Formy sociálních služeb se dělí na pobytové, ambulantní a terénní. (Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

2. 8. 3 Zařízení sociálních služeb

Jedním ze zařízení sociálních služeb, které pomáhá osobám bez domova, je nízkoprahové denní centrum. Nízkoprahové denní centrum poskytuje pomoc při osobní hygieně, pomoc při zajištění stravy a pomoc při obstarávání osobních záležitostí, včetně pomoci při začleňování zpět do intaktní společnosti. (Králová, Rážová, 2008, s. 89 – 90). Tyto služby se poskytují za menší poplatek. (Průdková, Novotný, 2008, s. 43). Termín nízkoprahový znamená, že osoba zde nemusí nikomu sdělovat své identifikační údaje. (Bednářová, 2013, s. 190). Nízkoprahové denní centrum poskytuje jak ambulantní i terénní službu. (Králová, Rážová, 2008, s. 89).

Dalším zařízením, které osoby bez domova mohou využívat, jsou noclehárny. Osoba, která se rozhodne zde přenocovat, musí nejprve prokázat svou totožnost dokladem. Pokud daná osoba doklad nevlastní, za pomoci městského úřadu se ověří totožnost této osoby. Poté je osoba seznámena s řádem a povinnostmi vůči noclehárně a dostane zde čisté oblečení i přidělenou postel. Noclehárny mají jednu velkou místnost s větším počtem lůžek a slouží k přenocování pouze na noc. Znamená to tedy, že osoba musí ráno odejít a vrátit se zpět může až večer. Nocleh se tu poskytuje za drobný poplatek. Pracovníci v noclehárnách se osobám bez domova dostatečně věnují, poskytují jim poradenství a umožňují jim navázat kontakt s dalšími zařízeními. (Průdková, Novotný, 2008, s. 44).

Mezi sociální zařízení patří i azylové domy, které poskytují pobytovou službu. Při nástupu do azylového domu musí osoba bez domova prokázat svou totožnost. V azylových

domech je méně lůžek na pokoji a tím mají osoby větší klid a soukromí. Co se týká pobytu v azylovém domě, tak i zde musí daná osoba zaplatit určitou finanční částku. Zpočátku se s osobou bez domova sestaví individuální plán, který má pomoci při řešení nepříznivé situace. Důraz je zde kladen i na problémy v minulosti. Pracovníci spolupracují se všemi institucemi, se kterými osoba bez domova přišla do kontaktu a snaží se tak o její reintegraci do intaktní společnosti. V České Republice existují azylové domy pro muže, pro ženy, ale i pro matky s dětmi. Bohužel azylové domy pro muže či otce s dětmi u nás neexistují. (Průdková, Novotný, 2008, s. 44 – 46).

Mezi další sociální zařízení patří domy na půl cesty, které poskytují své služby osobám bez domova pouze do 26 let. Domy na půl cesty slouží těm, kteří vyšli z ústavního zařízení nebo byli propuštěni z vězení. (Králová, Rážová, 2008, s. 86). Délka pobytu v domech na půl cesty, se pohybuje zpravidla kolem 1 roku. (Matoušek a kol., 2011, s. 92). Nicméně smlouvu může dotyčná osoba prodloužit. V domech na půl cesty jsou samostatné byty a několik společenských místností. K dispozici jsou pracovníci, kteří osobám bez domova poskytnou poradenství a pomoc při vyřizování osobních záležitostí. Povinností každého, kdo využívá služeb domů na půl cesty, je studovat, případně pracovat. (Průdková, Novotný, 2008, s. 48). I zde se musí platit za poskytované služby určitou finanční částkou. (Matoušek a kol., 2011, 92).

2. 9 LEGISLATIVA VE VZTAHU K BEZDOMOVECTVÍ

Samotný zákon o bezdomovectví prozatím neexistuje. Bylo by určitě na místě, aby byl tento zákon vytvořen, protože by vymezoval určitá pravidla, která by předcházela vzniku bezdomovectví. Podle zákona by příslušné orgány pečlivě monitorovaly bezdomoveckou populaci a mohly by podle určitých plánů řešit související problémy s bezdomovectvím v dané lokalitě. (Průdková, Novotný, 2008, s. 36 – 37).

Bezdomovce podle Schwarzové (2005, s. 317) definuje právní řád České Republiky jako „*osobu bez státního občanství nebo domovského práva*“.

Osobou bez přístřeší je chápán ten, kdo nemá svůj domov. Domovem je míněn prostor, kam daná osoba může i nemusí zvát druhé osoby. Ten, kdo tedy nemá svůj domov, je podle Zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách společensky nepřizpůsobivým. (Baláš a kol., 2010, s. 23).

Každý občan je povinen vlastnit občanský průkaz. To se týká i bezdomovců. Pro člověka bez domova je velmi obtížné bez průkazu totožnosti využívat některé sociální

zařízení a nemůže tak řešit svou nepříznivou situaci. (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 134). Podle Průdkové a Novotného (2005, s. 32) si bezdomovci neumí obstarat sounáležitosti k vyřízení patřičných dokladů, protože někteří z nich mají špatné zkušenosti s úřady, stydí se chodit na úřady, nebo jednoduše nevědí, jak a jaké formuláře mají vyplnit.

Bezdomovci mají často zdravotní problémy a nemoci. Typickým zdravotním problémem je bércový vřed, ale časté jsou i vyrážky na kůži nebo hepatitida typu A, a další infekce. (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 141). Jak je to tedy se zdravotní péčí o bezdomovce? Ze Zákona č. 48/ 2006 Sb., o veřejném zdravotním pojištění vyplývá, že i bezdomovci mají právo na základní zdravotní péči. Bezdomovci si však neplatí své zdravotní pojištění, ale i tak jsou ze zákona pojištěnci. Díky tomu, že bezdomovci nehradí zdravotní pojištění, se zdravotní pojišťovny zadlužují a lékaři tak často odmítají ošetřit bezdomovce, protože právě bezdomovci jsou tím článkem, který zdravotní pojišťovny dostává do dluhů. (Šupková, 2007, s. 10 – 11).

2. 10 PREVENCE BEZDOMOVECTVÍ

Je lepší problémům předcházet, než poté řešit jejich důsledky? Stejně jako u všech jiných problémů, se dá bezdomovectví předejít. Je důležité zaměřit se na širší okruh problémů, které vedou k sociální exkluzi. Zejména při řešení finančních problémů, jako jsou například dluhy nebo špatné hospodaření s penězi, je nezbytná finanční gramotnost obyvatel. (Baláš a kol., 2010, s. 7).

Problémem je i malá, nebo žádná kvalifikace a málo odborných znalostí. Ty vedou k tomu, že lidé nejsou patřičně vzdělaní a nemusí nacházet vhodná zaměstnání. V tomto případě by se mělo více napomáhat rozvoji vzdělání a mělo by se vytvářet více pracovních příležitostí. (Baláš a kol., 2010, s. 7). Prevence bezdomovectví spočívá také v dobrém rodinném prostředí, které dává adekvátní výchovné prvky. Rodina je prostředí, kde člověk vyrůstá a kde se učí společenským normám a hodnotám. Proto je velice důležité, aby výchova v rodině byla v souladu s pravidly společnosti, protože i tak se dá předejít sociální exkluzi. (Baláš a kol., 2010, s. 45).

Nedílnou součástí prevence bezdomovectví je sociální poradenství. Většina osob, kterých se nějaký problém dotýká, si neumí problém vyřešit sama. Mnohdy ani nevědí, jak a co by pro to měli udělat. Úkolem sociálního poradenství je dovést osobu k tomu, aby svou situaci vyřešila sama. (Schwarzová, 2005, s. 320). Člověk, který je ohrožený

bezdomovectvím, potřebuje slyšet, že jeho stávající nepříznivá situace se s jeho snahou dá vyřešit a že se mu dostane odborné a kvalitní pomoci. (Průdková, Novotný, 2008, s. 64).

2. 11 PŘEDSUDDKY, POSTOJE

V této kapitole jsou zmíněny definice předsudků a postojů. Předsudky a postoje má každý člověk a k bezdomovectví zvlášť. Mnohdy se předsudky a postoje výrazně liší. Kapitola nabízí pohled veřejnosti k bezdomovcům a stručně jej popisuje.

Kosek uvádí definici předsudku dle amerického psychologa Gordona W. Allporta, který definoval předsudek takto: „*Předsudek je odmítavý až nepřátelský postoj vůči člověku, který patří do určité skupiny, jen proto, že do této skupiny patří, a má se tudíž za to, že má nežádoucí vlastnosti připisované této skupině.*“ (Kosek, 2011, s. 23).

Postoj znamená „*dispozici jednat vůči určité osobě či skutečnosti určitým způsobem.*“ (Kosek, 2011, s. 61 – 62). Postoje se utváří během socializace a vyjadřují se jednáním člověka. Samotný postoj je latentní, nedá se rozpoznat. To, jaký postoj má člověk, se dá rozpoznat pouze z jednání daného člověka. (Novotná, 2008, s. 120 – 121). Společnost je velice různorodá, a proto je zřejmé, že nemůže mít jeden shodný postoj vůči bezdomovecké populaci. Část populace soucítí s bezdomovci a část populace bezdomovce zcela odmítá. Roli zde hraje i atribuční chyba, která znamená to, že selhání druhých lidí přikládáme za vinu jim samotným, kdežto naše vlastní selhání považujeme za příčinění vnějších okolností. (Průdková, Novotný, 2008, s. 25 – 26). Společnost ještě zdaleka nezná dopodrobna všechny souvislosti, které s bezdomovectvím souvisí. Je důležité si uvědomit, že všichni lidé si musí navzájem pomáhat a vytvářet dobré sociální vztahy. Všichni lidé svými postoji vytváří jakýsi vztah k bezdomovectví, který by v kladném smyslu měl být tím, co je pro řešení bezdomovectví správné. (Baláš a kol., 2010, s. 7).

3 VÝZKUMNÁ ČÁST

3.1 VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Hlavním cílem bylo zjistit, jak studenti vnímají bezdomovectví. Na základě hlavního cíle jsem sestavila již zmíněné dílčí cíle, podle kterých jsem tvořila výzkumné otázky. Podle výzkumných otázek jsem následně tvořila otázky do dotazníku.

Výzkumné otázky:

1. Co považují studenti za příčinu bezdomovectví?
2. Jakým způsobem jsou studenti ochotni pomoci bezdomovcům?
3. Jaké předsudky mají studenti vůči bezdomovcům?
4. Jaké postoje zaujímají studenti k bezdomovcům?

4 METODIKA VÝZKUMNÉ ČÁSTI

4.1 POUŽITÉ METODY A TECHNIKY

Pro svou výzkumnou část bakalářské práce jsem zvolila kvantitativní výzkum. Podle Veselého (2007, s. 9) je kvantitativní výzkum založen na opodstatněných úkazech. Předpokládá se, že dané úkazy jsou již nějak vymezeny a dá se z nich tak uvažovat, jaký pohled z něj vychází. Tento typ výzkumu nezjišťuje, zda daný úkaz již existuje, co všechno obnáší, ale zaměřuje se spíše na rozsah výskytu, frekvenci a intenzitu sledovaného úkazu.

Jako nástroj kvantitativního výzkumu jsem zvolila dotazník. Podle Jandourka (2007, s. 66) dotazník tvoří předem vypracované otázky a různé možnosti odpovědí. Na otázky v dotazníku odpovídají respondenti, což je označení pro ty osoby, které libovolně a podle svého úsudku na dané otázky odpovídají. Výhodou dotazníku je, že se odpovědi respondentů dají snadno a rychle vyhodnotit. Nevýhodou dotazníkové formy šetření je, že respondenti nemohou vyjádřit širší názor k dané problematice. (Jandourek, 2007, s. 66).

Do svého dotazníku jsem zvolila identifikační, otevřené, polouzavřené, uzavřené, dichotomické a trichotomické otázky.

4.2 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU

Pro svůj výzkum jsem si vybrala studenty bakalářského studia z Univerzity Pardubice – Fakulty zdravotnických studií. Dotazníkové šetření jsem prováděla přímo ve vestibulu zmíněné fakulty. Jelikož v budově se spolu s Fakultou zdravotnických studií nachází rovněž Střední zdravotnická škola, musela jsem oslovovat studenty výhradně z Fakulty zdravotnických studií. Na této fakultě je možnost studovat jak bakalářský typ studia, tak i magisterský. Musela jsem tedy oslovovat výhradně studenty z Fakulty zdravotnických studií, kteří studovali bakalářský typ studia, protože právě na ně byl můj výzkum zaměřený. Všichni studenti byli velice ochotní spolupracovat a dotazník vyplnili bez problémů.

4.3 VLASTNÍ REALIZACE VÝZKUMU

Se svou výzkumnou částí bakalářské práce jsem začala v říjnu roku 2014. Nejprve jsem si stanovila hlavní cíl, dílčí cíle a na tyto dílčí cíle jsem sestavila výzkumné otázky, podle kterých jsem tvořila otázky do dotazníku. Po vytvoření dotazníku jsem nejprve provedla pilotáž, která poukázala na nepochopení otázek ze strany respondentů.

Pilotáž nebo také předvýzkum, je jakýmsi výzkumem před oficiálním, výzkumným šetřením. Pilotáží se zjišťuje, zda jsou nástroje použitého výzkumu vhodně stanovené. (Veselá, 2007, s. 11).

Jelikož se některé otázky v pilotáži zdály respondentům nejasné, musela jsem je zformulovat lépe. Po úplném zhotovení dotazníku, který obsahoval celkem 18 otázek, jsem si vyhranila jeden týden v měsíci říjnu, ve kterém jsem rozdávala vypracované dotazníky svým respondentům. V týdnu od 27. 10. do 30. 10. 2014 jsem rozdávala dotazníky studentům z Univerzity Pardubice – Fakulty zdravotnických studií. Oslovování přítomných studentů ve vestibulu probíhalo následovně. Nejprve jsem se zeptala studentů na druh školy a typ studia, který studují. Pokud studovali na Fakultě zdravotnických studií bakalářský typ studia, rozdala jsem jim své vypracované dotazníky. Poté jsem jim dala dostatečný čas, aby v klidu na dotazníkové otázky odpověděli. Nakonec jsem od studentů vyplněné dotazníky vybrala a následně je vyhodnocovala.

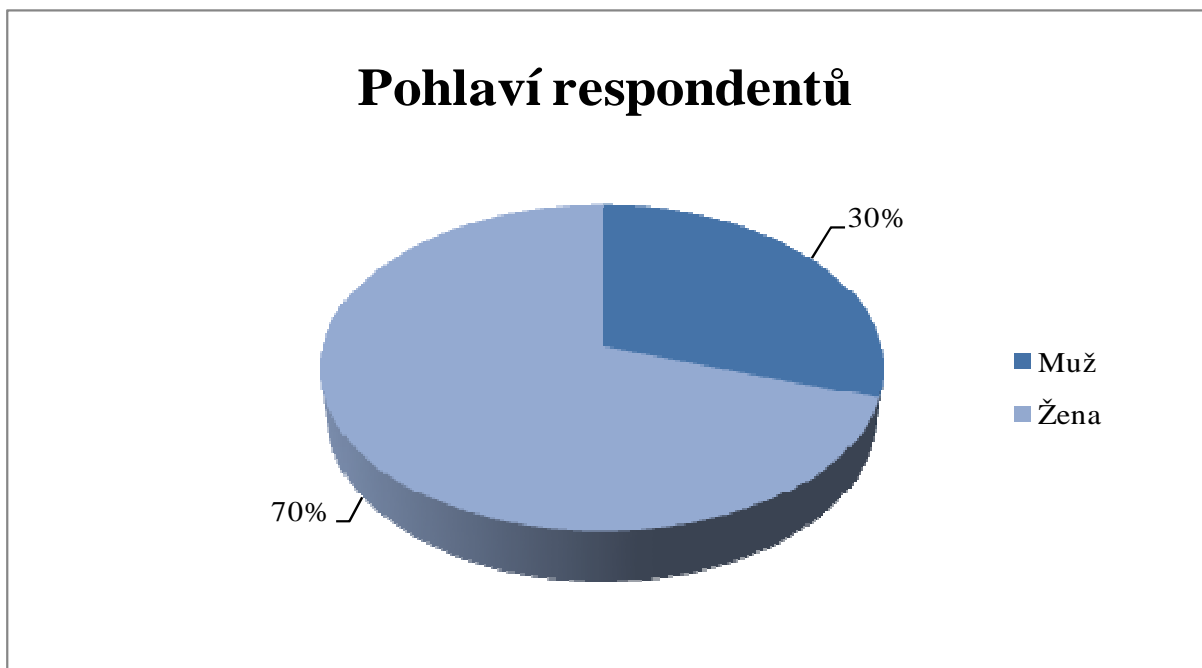
5 VÝSLEDKY

K vyhodnocení všech dat jsem použila program Microsoft Office Excel, ve kterém jsem vytvářela výsledné grafy.

Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

A) Muž

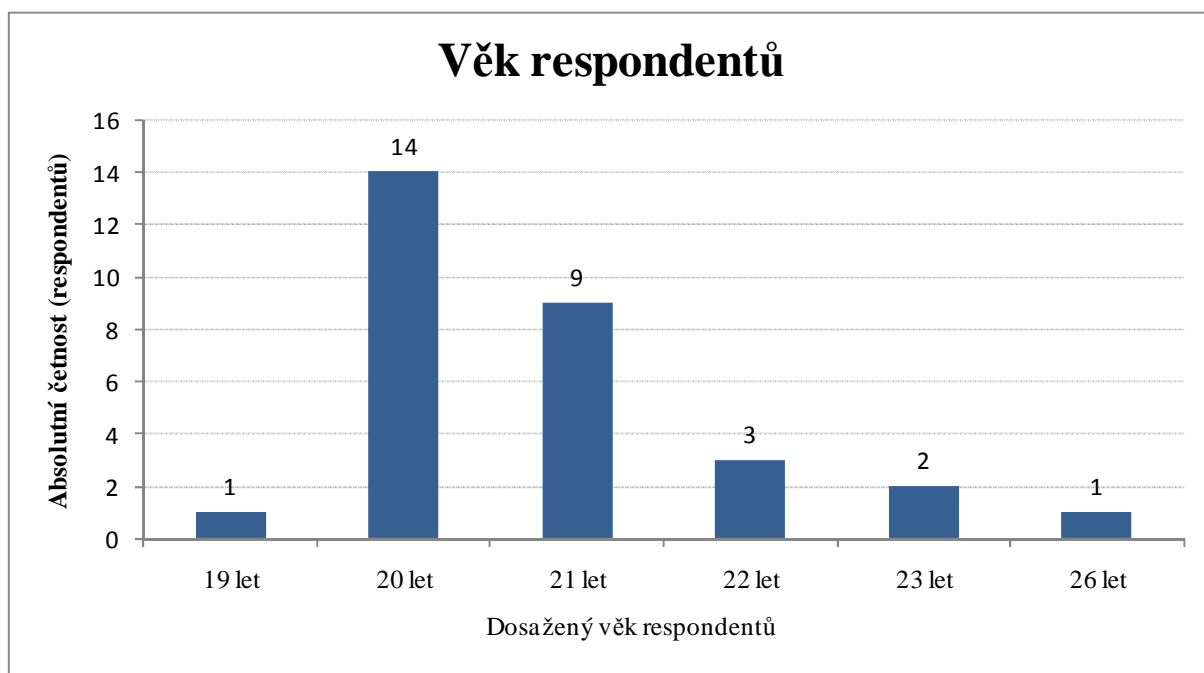
B) Žena

Obrázek 1 Grafické znázornění respondentů dle pohlaví

Z výsledného grafu (obrázek 1) je patrné, že na dotazník odpovídalo 30 (100 %) respondentů. Dotazníkového šetření se zúčastnila větší část žen 21 (70 %). Mužů bylo o něco méně a jejich počet byl 9 (30 %) z celkového počtu všech dotazovaných.

Otázka č. 2: Kolik Vám je let? (Vypište číslicí)

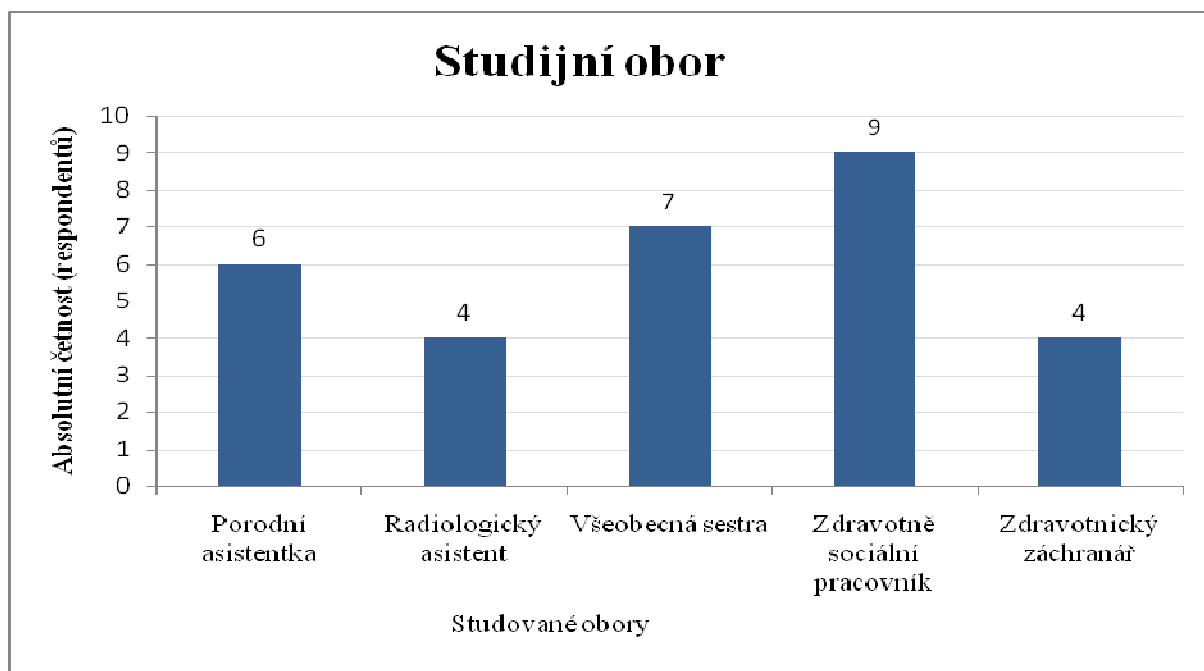

Obrázek 2 Grafické znázornění věku respondentů

U otázky č. 2 vypisovali respondenti svůj věk číslicí. Z daného grafu (obrázek 2) vyplývá, kolik let bylo všem 30 (100 %) dotazovaným respondentům. Z celkového počtu dotazovaných byl 1 (3 %) respondent ve věku 19 let. Nejpočetnější kategorii tvořila skupina 14 (47 %) respondentů, kteří byli ve věku 20 let. 9 (30 %) respondentů bylo ve věku 21 let. 3 (10 %) respondenti dosáhli věku 22 let. Z grafu je dále patrné, že 23 let bylo 2 (7 %) respondentům a 26 let bylo pouze 1 (3 %) respondentovi, z celkového počtu všech dotazovaných.

Otázka č. 3: Jaký obor studujete?

- A) Porodní asistentka
- B) Radiologický asistent
- C) Všeobecná sestra
- D) Zdravotně – sociální pracovník
- E) Zdravotnický záchranář

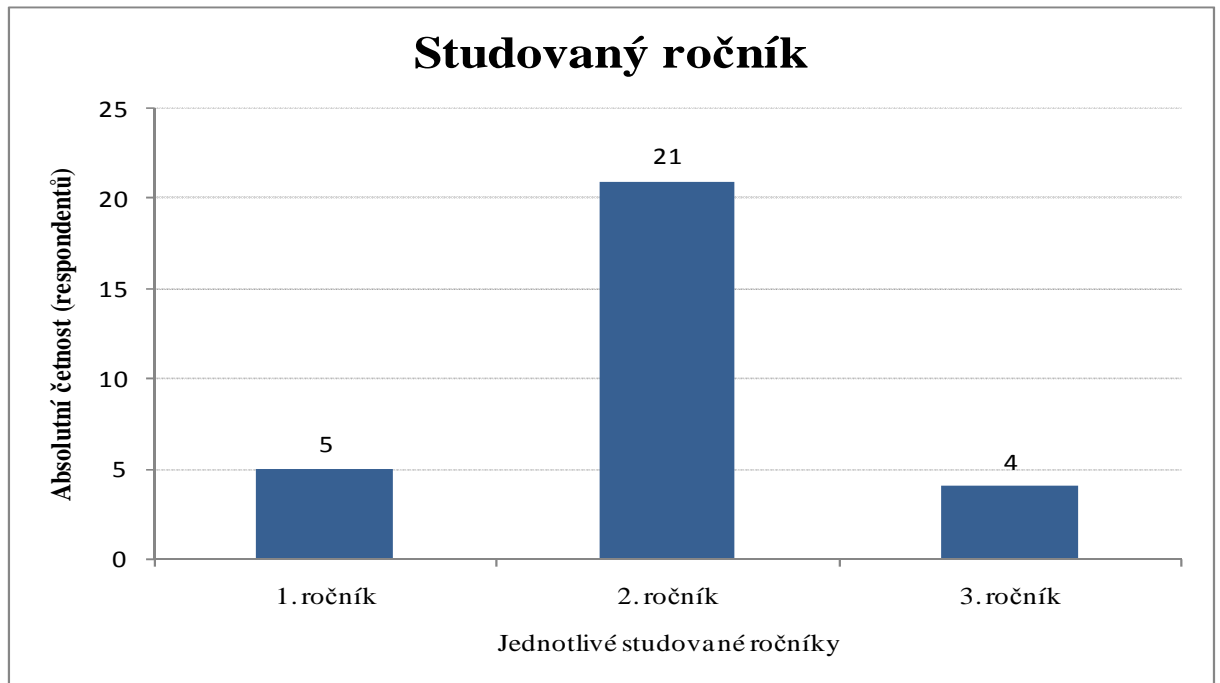

Obrázek 3 Grafické znázornění studijních oborů respondentů

Následující graf (obrázek 3) znázorňuje druhy oborů, které dotazovaní respondenti studují. Z celkového počtu 30 (100 %) respondentů studovalo 6 (20 %) respondentů obor Porodní asistentka. 4 (14 %) respondenti studovali Radiologického asistenta a obor Všeobecná sestra studovalo 7 (23 %) respondentů. Nejvíce respondentů studovalo obor Zdravotně – sociální pracovník 9 (30 %). Zdravotnického záchranáře studovali pouze 4 (13 %) respondenti z celkového počtu dotazovaných.

Otázka č. 4: Který ročník studujete?

- A) 1. ročník
- B) 2. ročník
- C) 3. ročník

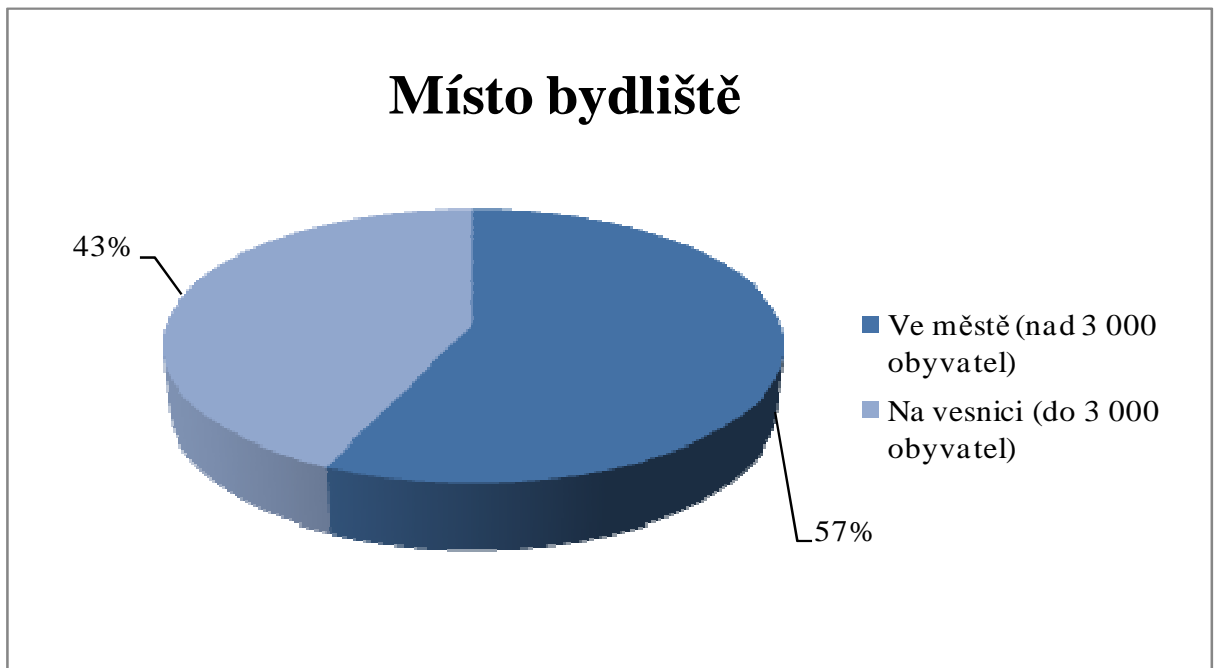
Obrázek 4 Grafické znázornění studovaného ročníku respondentů

Cílem otázky č. 4 bylo zjistit, který ročník respondenti studují. Ze všech 30 (100 %) dotazovaných studovalo 5 (17 %) respondentů 1. ročník. Nejvíce respondentů bylo z 2. ročníku, jejich počet činil 21 (70 %). Nejméně respondentů bylo z 3. ročníku, který studovali pouze 4 (13 %) studenti. (obrázek 4).

Otázka č. 5: Kde žijete?

A) Ve městě (nad 3 000 obyvatel)

B) Na vesnici (do 3 000 obyvatel)

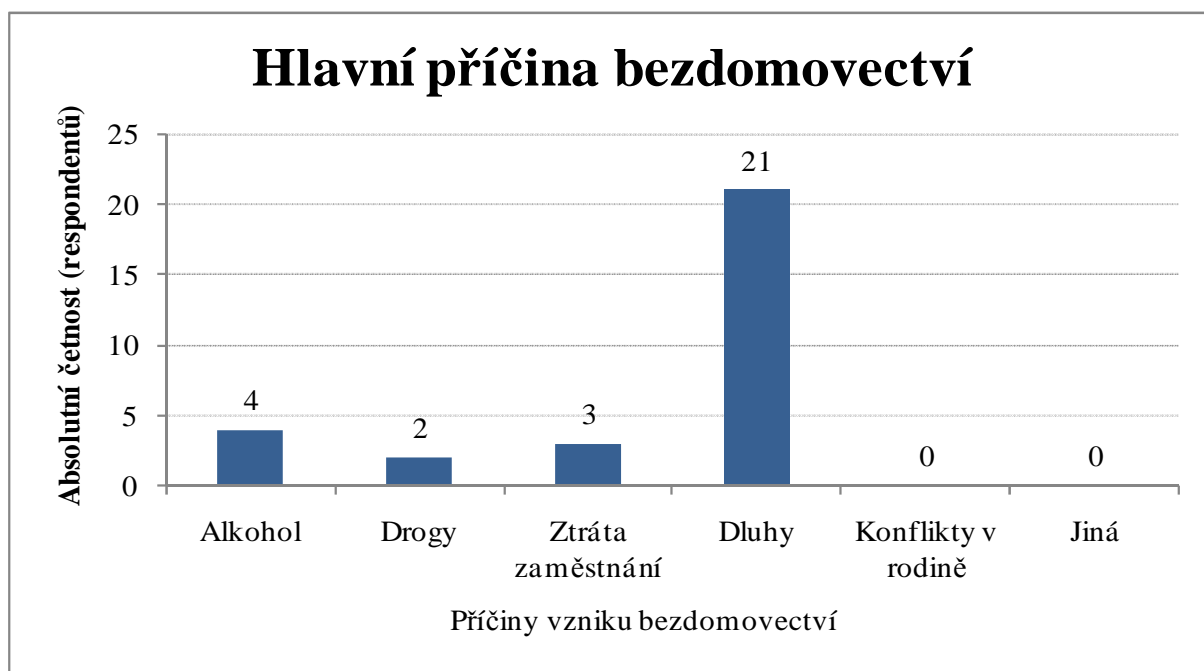

Obrázek 5 Grafické znázornění místa bydliště respondentů

Tento graf (obrázek 5) prokazatelně znázorňuje, kde všech 30 (100 %) respondentů bydlí. 17 (57 %) respondentů bydlí ve městě (nad 3 000 obyvatel). Pouze 13 (43 %) dotazovaných respondentů bydlí na vesnici (do 3 000 obyvatel).

Otázka č. 6: Vyberte 1 příčinu, která podle Vás může za to, že se člověk stane bezdomovcem.

- A) Alkohol
- B) Drogy
- C) Ztráta zaměstnání
- D) Dluhy
- E) Konflikty v rodině
- F) Jiná příčina (Vypište jaká)

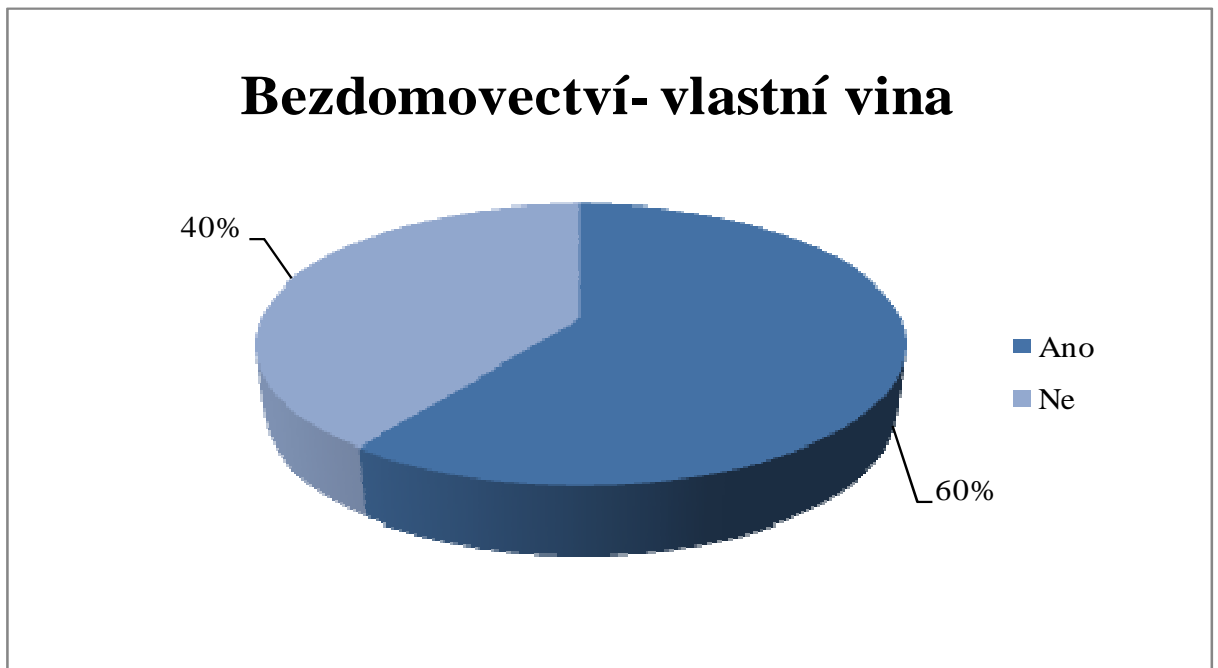
Obrázek 6 Grafické znázornění příčiny bezdomovectví dle respondentů

Daný graf (obrázek 6) vyjadřuje, v čem respondenti spatřují příčinu bezdomovectví. Z celkového počtu 30 (100 %) dotazovaných, považovali 4 (13 %) respondenti za hlavní příčinu alkohol. Pouze 2 (7 %) respondenti uvedli jako hlavní příčinu drogy a 3 (10 %) z dotazovaných uvedli ztrátu zaměstnání. Zajímavé je, že dluhy považuje za hlavní příčinu bezdomovectví 21 (70 %) respondentů. Překvapující rovněž je, že konflikty v rodině nepovažuje za příčinu bezdomovectví žádný z dotazovaných.

Otázka č. 7: Souhlasíte, že si bezdomovci mohou za svou situaci sami?

A) Ano

B) Ne

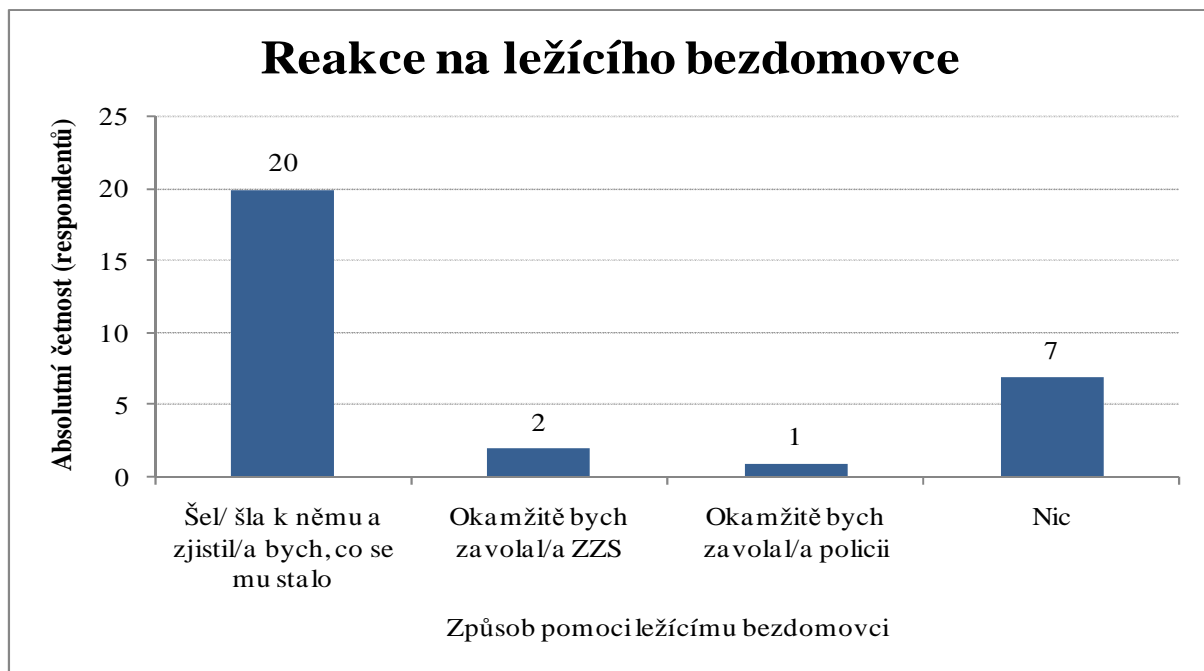

Obrázek 7 Grafické znázornění vlastní příčiny bezdomovectví dle respondentů

Na vzniku bezdomovectví se podílí řada faktorů. Daný graf (obrázek 7) ukazuje, že 18 (60 %) respondentů si myslí, že bezdomovci si můžou za svou situaci sami. 12 (40 %) respondentů uvedlo, že si bezdomovci svou situaci sami nezavinili.

Otázka č. 8: Co byste udělal/a, kdybyste viděl/a ležet bezdomovce na zemi?

- A) Šel/šla bych k němu a zjistil/a bych, co se mu stalo
- B) Okamžitě bych zavola/a Zdravotnickou záchranou službu
- C) Okamžitě bych zavola/a policii
- D) Nic

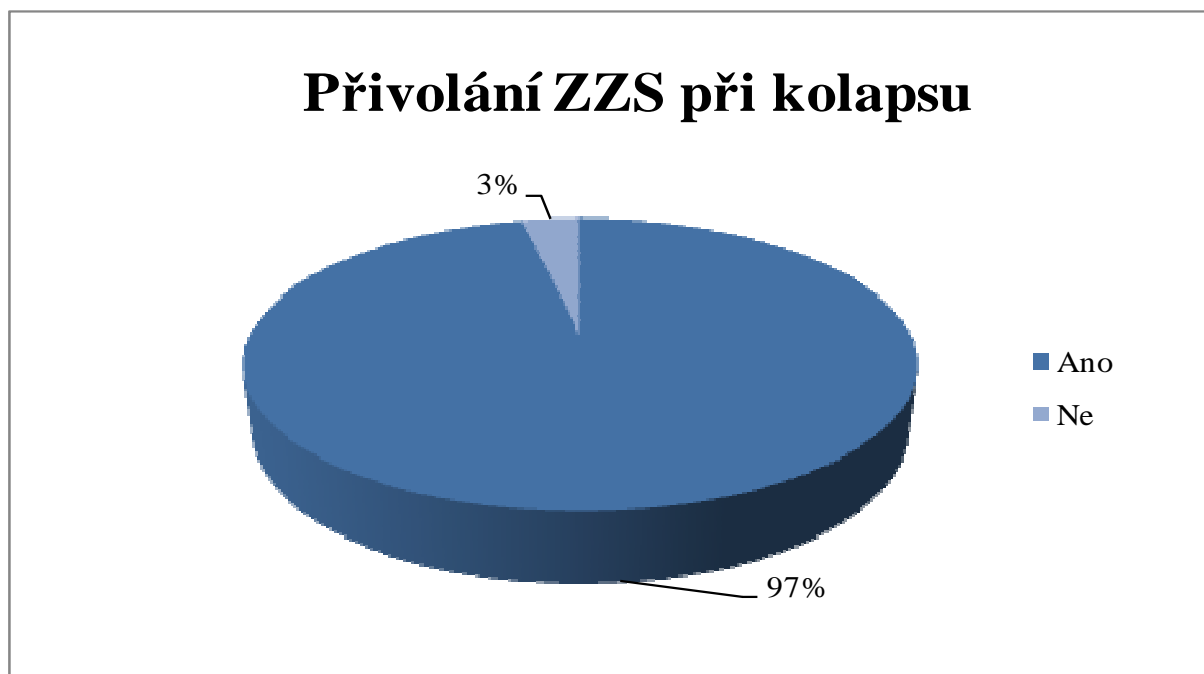
Obrázek 8 Grafické znázornění reakce na ležícího bezdomovce

Následující graf (obrázek 8) vyjadřuje způsob pomoci ležícímu bezdomovci. Ze všech 30 (100 %) dotazovaných studentů odpovědělo, že 20 (67 %) z nich by nejdříve přišlo k bezdomovci a zjistilo by, co se mu stalo. 2 (7%) studenti uvedli, že by okamžitě zavolali Zdravotnickou záchranou službu a 1 (3 %) student by okamžitě zavola/a policii. Je zarážející, že 7 (23 %) studentů by pro ležícího bezdomovce na zemi neudělalo nic.

Otázka č. 9: Zavolal/a byste Zdravotnickou záchrannou službu bezdomovci, který před Vámi zkolaboval?

A) Ano

B) Ne

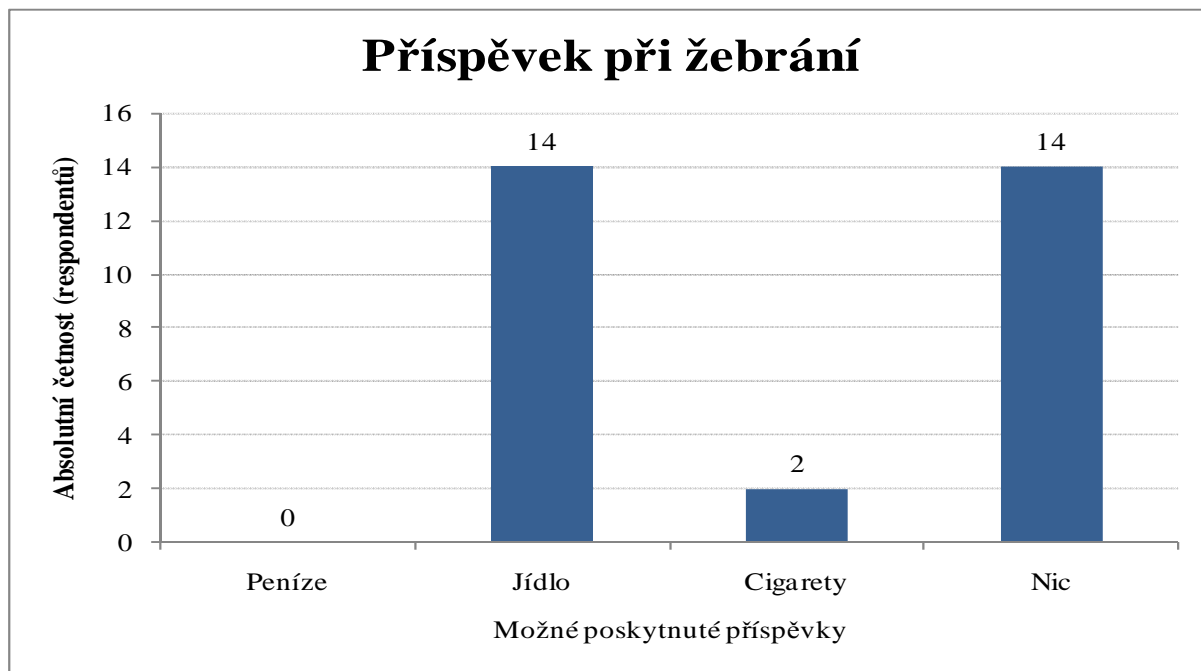

Obrázek 9 Grafické znázornění přivolání ZZS při kolapsu bezdomovce

Z grafu (obrázek 9) u otázky č. 9 vyplývá, kolik studentů by kolabujícímu bezdomovci zavolalo Zdravotnickou záchrannou službu. Je mile překvapující, že 29 (97 %) studentů by zdravotnickou pomoc zavolalo. Bohužel 1 (3 %) student by kolabujícímu bezdomovci lékařskou pomoc nezavolal.

Otázka č. 10: Co byste dal/a bezdomovci, který na ulici žebrá?

- A) Peníze
- B) Jídlo
- C) Cigarety
- D) Nic

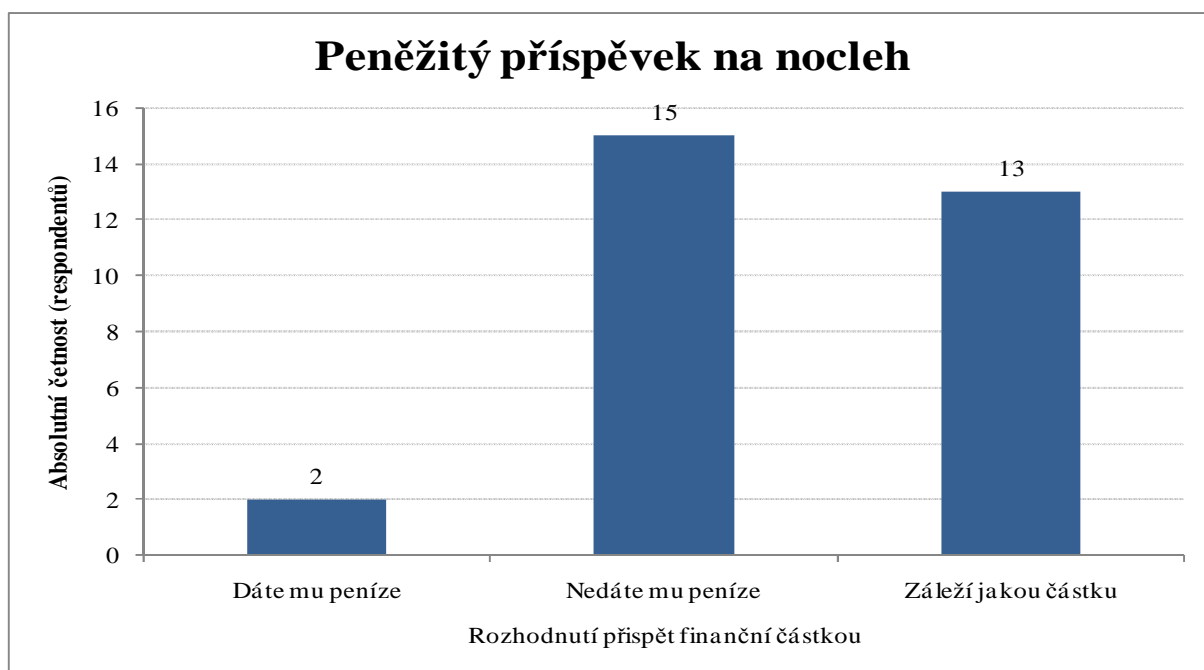

Obrázek 10 Grafické znázornění možných příspěvků při žebvání

Výsledný graf (obrázek 10) ukazuje, co by studenti dali žebrajícímu bezdomovci. Z celkového počtu 30 (100 %) všech dotazovaných studentů je zvláštní, že by žádný z nich žebrajícímu bezdomovci nedal peníze. Naopak 14 (46 %) studentů by osobě bez domova dalo jídlo a 2 (7 %) dotazovaní studenti uvedli, že by byli ochotni poskytnout cigarety. Nejpočetnější kategorii tvořila také skupina 14 (47 %) studentů, kteří by žebrajícímu člověku bez domova ničím nepřispěli.

Otázka č. 11: Představte si situaci, kdy k Vám na ulici přijde bezdomovec a požádá Vás o peníze na nocleh. Jak se zachováte?

- A) Dáte mu peníze
- B) Nedáte mu peníze
- C) Záleží jakou částku

Obrázek 11 Grafické znázornění příspěvku na nocleh

Otázka č. 11 zjišťovala, zda by studenti člověku bez domova poskytli finanční příspěvek na nocleh. Nejmenší skupinu tvořili 2 (7 %) studenti, kteří by penězi přispěli. Naopak žádné peníze by nedalo celkem 15 (50 %) studentů. 13 (43 %) studentů by se rozhodovalo podle výše částky, kterou by dotyčný bezdomovec požadoval. (obrázek 11).

Otázka č. 12: Víte o nějaké organizaci, která pomáhá bezdomovcům?

A) Ano

B) Ne

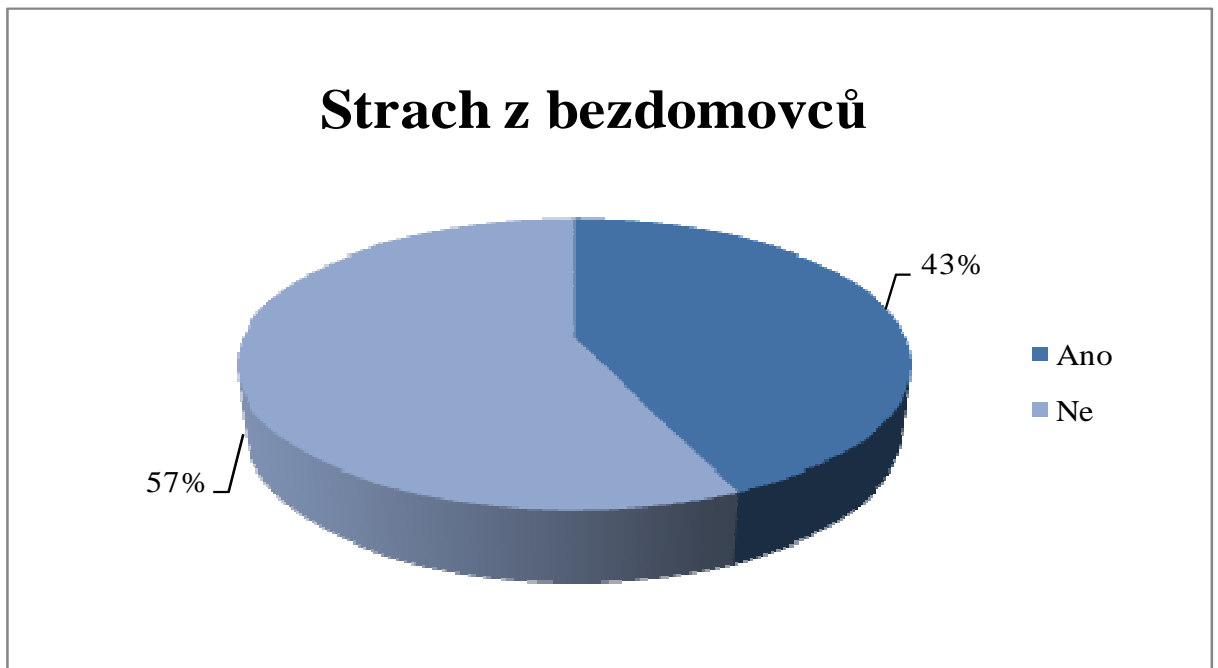
Obrázek 12 Grafické znázornění informovanosti o organizacích

Otázka č. 12 zjišťovala, zda studenti mají přehled o organizacích, které pomáhají osobám bez domova. Z celkového počtu 30 (100 %) všech dotazovaných studentů 17 (57%) uvedlo, že o některé organizaci ví. Zarážející je, že 13 (43 %) z nich vůbec nemá ponětí o jakékoliv organizaci pro osoby bez domova. (obrázek 12).

Otázka č. 13: Máte z bezdomovců strach?

A) Ano

B) Ne

Obrázek 13 Grafické znázornění strachu z bezdomovců

Daný graf (obrázek 13) ukazuje, kolik studentů má strach z bezdomovců. Z výsledků vyplývá, že většina studentů se bezdomovců nebojí. Strach z nich nemá celkem 17 (57 %) dotazovaných. Ovšem 13 (43 %) respondentů z bezdomovců strach má.

Otázka č. 14: Souhlasíte s tvrzením, že „Každý bezdomovec zapáchá?“

A) Ano

B) Ne

Obrázek 14 Grafické znázornění souhlasu se zápachem bezdomovce

Otázka č. 14 zkoumala, zda studenti souhlasí s tím, že každý bezdomovec zapáchá. Z 30 (100 %) dotazovaných studentů jich 17 (57 %) s tímto výrokem souhlasilo. Menší část dotazovaných s tímto výrokem nesouhlasila a možnost *Ne* zvolilo 13 (43 %) studentů. (obrázek 14).

Otázka č. 15: Kdo se podle Vás častěji stává bezdomovcem?

A) Muži

B) Ženy

U otázky č. 15 vyšla zcela jasná odpověď. Respondenti - studenti zde měli na výběr z 2 možností. Úkolem otázky č. 15 bylo zjištění, jakého pohlaví je podle studentů většina bezdomovců. Je zvláštní, že na variantě A *muži* se shodlo všech 30 (100 %) respondentů. Variantu B *ženy* ne zvolil žádný z dotazovaných.

Otázka č 16: Kde se podle Vás více vyskytují bezdomovci?

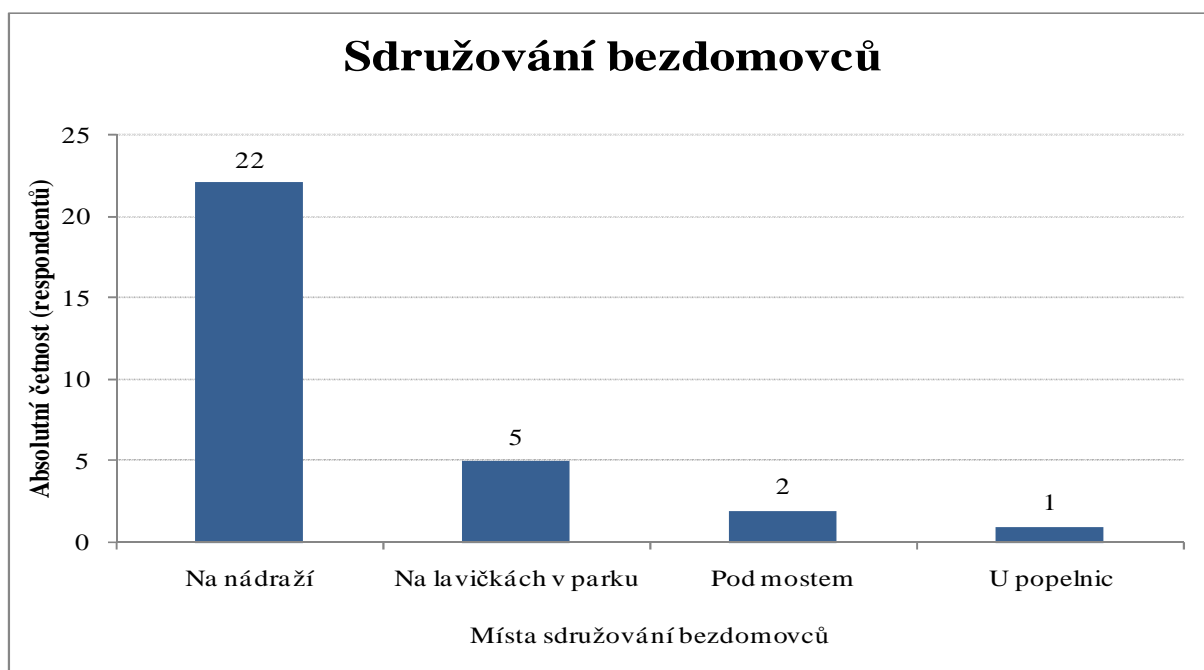
A) Na vesnici

B) Ve městě

V otázce č. 16 měli studenti na výběr z 2 možností. První možností bylo, zda si myslí, že bezdomovci se více vyskytují *na vesnici*. Tuto variantu A ne zvolil žádný z dotazovaných, zatímco variantu B *ve městě* zvolilo všech 30 (100 %) dotazovaných studentů.

Otázka č. 17: Kde se podle Vás bezdomovci nejvíce sdružují?

- A) Na nádraží
- B) Na lavičkách v parku
- C) Pod mostem
- D) U popelnic

Obrázek 15 Grafické znázornění typů míst sdružování bezdomovců

Následující graf (obrázek 15) znázorňuje názor studentů na místo, kde se bezdomovci nejčastěji sdružují. Z celkového počtu 30 (100 %) dotazovaných uvedlo, že se bezdomovci nejvíce sdružují na nádraží. Tuto možnost uvedlo 22 (73 %) studentů. O něco méně studentů odpovědělo, že se bezdomovci sdružují na lavičkách v parku. Tuto odpověď zvolilo 5 (17 %) dotazovaných studentů. 2 (7 %) studenti uvedli, že se bezdomovci nejčastěji shlukují pod mostem. Pouze 1 (3 %) student si myslí, že bezdomovci jsou nejčastěji u popelnic.

Otázka č. 18: Myslíte si, že jsou bezdomovci společnosti prospěšní?

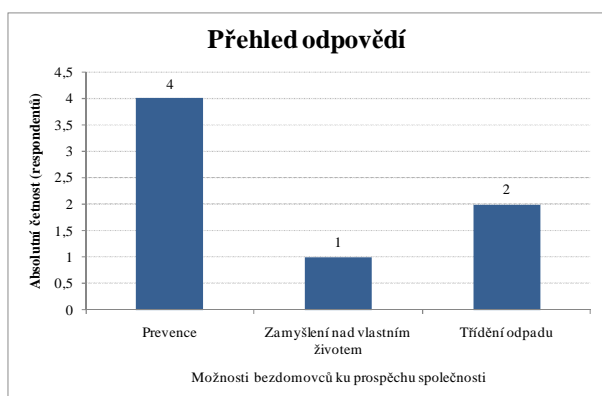
A) Ano (vypište v čem)

B) Ne

Obrázek 16 Grafické znázornění prospěšnosti bezdomovců

V otázce č. 18 vyjadřovali studenti svůj názor na to, jestli jsou bezdomovci společnosti v něčem prospěšní. Ze všech 30 (100 %) dotazovaných si většina studentů, kterých bylo 23 (77 %) myslí, že bezdomovci nejsou pro společnost nijak prospěšní. Podstatně menší část studentů si myslí, že bezdomovci naopak jsou v něčem prospěšní. Tento názor zastávalo 7 (23 %) dotazovaných studentů a tito studenti museli také svou odpověď rozvést. (obrázek 16).

Obrázek 17 Grafické znázornění přehledu odpovědí prospěšnosti

Z počtu 7 (23 %) studentů, kteří odpověděli, že bezdomovci jsou v něčem společnosti prospěšní, napsali 4 z nich prevenci. 1 student vnímá prospěch bezdomovců vůči společnosti v tom, že se lidé zamyslí nad vlastním životem a 2 studenti uvedli, že bezdomovci slouží společnosti díky třídění odpadu. (obrázek 17).

6 DISKUZE

V diskuzi se zaměřím na vyhodnocení všech výzkumných otázek a poté je srovnám s ostatními autory, kteří se podobnou tématikou ve své práci zabývali.

Výzkumná otázka č. 1: Co považují studenti za příčinu bezdomovectví?

Výzkumná otázka byla řešena za pomoci dotazníkové otázky č 6.: *Vyberte 1 příčinu, která podle Vás může za to, že se člověk stane bezdomovcem.*

V této otázce jsem si chtěla potvrdit svůj vlastní úsudek, protože si myslím, že dluhy jsou nejčastější příčinou, které vedou k bezdomovectví. Má domněnka se mi také potvrdila. Většina studentů také pokládala dluhy jako hlavní příčinu vzniku bezdomovectví. O něco méně studentů považovalo jako hlavní příčinu alkohol. Ztrátu zaměstnání a drogy za vznik bezdomovectví považovala nepatrná část studentů. Překvapilo mě, že například konflikty v rodině neuvedl ani jeden student. Ve výsledcích rozebírané otázky mě dále překvapilo, že se ztráta zaměstnání pohybovala v dolních příčkách zakroužkovaných odpovědí. Domnívám se, že se ztráta zaměstnání podílí na vzniku bezdomovectví skoro stejně jako dluhy.

Šauerová (2012, s. 47) se ve výzkumu dotazovala respondentů na stejnou otázku. Je zajímavé, že respondenti považovali za hlavní příčinu bezdomovectví závislost na návykových látkách, zatímco moji respondenti zvolili dluhy jako hlavní příčinu vzniku života na ulici. Šauerové (2012, s. 47) ve výzkumu dále vyšlo, že druhou nejčastější příčinou byla podle respondentů nezaměstnanost. Mně v dotazníku vyšlo, že respondenti zvolili jako druhou nejčastější odpověď alkohol. Ve výzkumu mi dále vyšlo, že se ztráta zaměstnání pohybovala na třetím místě, a tudíž byla vyhodnocena jako 3. nejčastější odpověď, kterou studenti zvolili. Další příčinou ve výzkumu Šauerové (2012, s. 47) byl vznik bezdomovectví podle respondentů zapříčiněn rozvodem, nebo rozpadem manželství, odchodem z dětského domova, dlouhodobou nemocí a invaliditou. Mně respondenti uváděli, že jako další možnost vzniku bezdomovectví považují vliv drog. Drogy ve výzkumu považovalo nejméně respondentů ze všech dotazovaných, avšak ve výzkumu Šauerové (2012, s. 47) drogy, tedy návykové látky, považovali respondenti za nejčastější příčinu bezdomovectví.

Výsledky, které vyšly mně a Šauerové (2012, s. 47) jsou poněkud odlišné. Může to být i tím, že se Šauerová (2012, s. 47) dotazovala výhradně obyvatel z města, kdežto já jsem se ptala studentů, kteří pocházeli jak z města, tak i z vesnice. Ve městě se lidé mohou dívat na příčinu bezdomovectví úplně jinak než lidé, kteří žijí na vesnici.

Pod výzkumnou otázku dále spadala dotazníková otázka č. 7: *Souhlasíte, že si bezdomovci mohou za svou situaci sami?*

U této otázky jsem předpokládala, že odpovědi studentů budou vyrovnané. Studentů jsem se ptala, jestli se lidé stávají bezdomovci díky vlastní chybě. Podle mě je to velice individuální. Někteří bezdomovci si můžou za svou situaci sami, ale někteří si to vlastní vinou nezaviní. Velmi mě překvapilo, že větší část studentů si myslí, že právě samotní bezdomovci si můžou za svou nepříznivou situaci sami.

Výzkumná otázka č. 2: Jakým způsobem jsou studenti ochotni pomoci bezdomovcům?

Tuto výzkumnou otázku jsem zvolila z toho důvodu, že studenti studují obory, které jsou v kategorii pomáhajících profesích. Předpokládala jsem, že pomáhat druhým lidem pro ně nebude zas tak velký problém a chtěla jsem si ověřit, zda se všichni studenti na pomoci podílejí, nebo zda se najde nějaký student, který by člověku bez domova vůbec nepomohl.

Výzkumná otázka zahrnovala dotazníkovou otázku č. 8: *Co byste udělal/a, kdybyste viděl/a ležet bezdomovce na zemi?*

U dané otázky jsem předpokládala, že všichni studenti by nejprve k ležícímu bezdomovci přišli a zjistili by, co se mu vlastně stalo a proč vůbec leží na zemi. Bohužel stejný názor se mnou nesdílelo 7 studentů, kteří odpověděli, že by pro ležícího bezdomovce na zemi neudělali vůbec nic, šli by jednoduše dál. Studenti by se mohli domnívat, že je ležící bezdomovec opilý, nebo že spí. Překvapilo mě tedy, že se mezi studenty našly výjimky, které by ležícímu bezdomovci žádným způsobem nepomohly. Je z toho cítit určitá lhostejnost a opovržení vůči bezdomovcům.

Do výzkumné otázky také patřila dotazníková otázka č. 9: *Zavolal/a byste Zdravotnickou záchrannou službu bezdomovci, který před Vámi zkolaboval?*

Kladnou odpověď na tuto otázku jsem považovala za samozřejmou. Osobně se domnívám, že pomoc člověku, který má jakýkoliv zdravotní problém, se nedělí mezi ty osoby, které mají střechu nad hlavou a mezi ty, které střechu nad hlavou nemají. V předešlé otázce jsem zjišťovala, jak by studenti reagovali na ležícího bezdomovce na zemi. 7 studentů by pro ležícího bezdomovce neudělalo absolutně nic. V otázce č. 9 jsem zjišťovala, zda by studenti kolabujícímu bezdomovci zavolali Zdravotnickou záchrannou službu. Na tuto otázku studenti reagovali lépe, než v té předešlé, protože 29 studentů, tedy většina, by lékařskou pomoc kolabujícímu bezdomovci zavolala.

Daná výzkumná otázka byla řešena za pomoci dotazníkové otázky č. 10: *Co byste dal/a bezdomovci, který na ulici žebra?*

Zajímalo mě, jaký příspěvek by studenti poskytli žebrajícímu bezdomovci. Studenti mi v dotazníku odpovídali různými způsoby. Nejvíce by poskytovali bezdomovci jídlo a stejný počet studentů, kterých bylo také 14, by žebrajícímu bezdomovci nedali nic. Naopak 2 studenti by byli ochotni dát bezdomovci cigarety. Ne každý student má u sebe cigarety a proto si myslím si, že daní studenti, kteří takto na otázku odpověděli, byli kuřáci. Čekala jsem, že se mezi dotazovanými studenty najdou tací, kteří by žebrajícímu bezdomovci dali peníze. Nemusela by to být velká suma peněz, ale každý z nás má u sebe v peněžence nějaké drobné, ale ani tyto drobné by studenti bezdomovci nedali.

Do 2. výzkumné otázky spadala i dotazníková otázka č. 11: *Představte si situaci, kdy k Vám na ulici přijde bezdomovec a požádá Vás o peníze na nocleh. Jak se zachováte?*

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jak by se studenti zachovali k bezdomovci, který je požádá o peníze na nocleh. Domnívala jsem se, že většina studentů by bezdomovci žádné peníze na nocleh nedala. Osobní domněnka se mi v odpovědích potvrdila. 15 studentů, tedy většina, by peníze na nocleh neposkytlo. Z mého hlediska studenti uvažovali i tak, že požádání bezdomovce o peníze na nocleh není až zas tak věrohodné a mohli se domnívat, že peníze bezdomovec využije na všechno jiné, jenom ne na nocleh. 13 studentů by se zase rozhodovalo, o jak velkou sumu peněz na nocleh by bezdomovec žádal. Tady byla odpověď studentů velice individuální. Pro každého z dotazovaných studentů je určitá suma peněz přípustná a na základě výše částky peněz by se rozhodli, zda tedy bezdomovci peníze na nocleh dají nebo nedají. Pouze 2 studenti mi odpověděli, že by byli ochotni na nocleh bezdomovci peníze dát a nerozmýšleli by se, kolik peněz by na nocleh potřeboval. Kdybych měla shrnout výsledek odpovědí dané otázky, musela bych bohužel říci, že většina studentů by neposkytla peníze na nocleh bezdomovci, který je o ně slušně požádal. Je docela potěšující, že nepatrná část studentů by byla ochotná přispět penězi.

Výzkumná otázka zahrnovala i dotazníkovou otázku č. 12: *Víte o nějaké organizaci, která pomáhá bezdomovcům?*

Dotazníkovou otázku č. 12 jsem zahrnula do výzkumné otázky týkající se pomoci studentů vůči bezdomovcům, protože pomoc do jisté míry souvisí i s tím, že studenti vědí o organizaci, která osobám bez domova pomáhá. Studenti, kteří vědí o nějaké organizaci, by mohli osoby bez domova případně odkázat na danou organizaci a tak by osoby bez domova

měli šanci vyřešit svou dosavadní nepříznivou situaci. Myslela jsem si, že většina dotazovaných studentů bude vědět o nějaké organizaci. Má domněnka se mi opět potvrdila, protože celkem 17 studentů znalo nějakou organizaci. 13 studentů o žádné organizaci nevědělo a já osobně si myslím, že je to malou informovaností ze strany medií a školy. S výsledky u této otázky jsem celkem spokojená, jak už jsem zmínila, většina z dotazovaných studentů znala organizaci pro osoby bez domova.

Výzkumná otázka č. 3: Jaké předsudky mají studenti vůči bezdomovcům?

Do výzkumné otázky patřila dotazníková otázka č. 13: *Máte z bezdomovců strach?*

Studenti se u této otázky subjektivně rozhodovali, zda z bezdomovců mají strach. Osobně jsem si myslela, že studenti mají z lidí bez domova strach, protože v nich můžou vidět určité ohrožení nebo nebezpečí. Bezdomovci by je mohli napadnout, mohli by po studentech něco i chtít. Celkově mě odpovědi studentů překvapili. Většina z nich totiž z bezdomovců strach nemá.

Pod výzkumnou otázku byla dále zařazena dotazníková otázka č. 14: *Souhlasíte s tvrzením, že „Každý bezdomovec zapáchá?“*

Danou otázku jsem vytvořila záměrně do svého dotazníku, protože se domnívám, že je to první věc, která napadne lidi, když se řekne slovo bezdomovec. Lidé si pod tímto pojmem možná vybaví špínu, nečistotu a s ní i určitý zápach. S položenou otázkou v dotazníku studenti většinou souhlasili. Všech 17 studentů, kteří souhlasili, mají zajisté předsudek vůči lidem bez domova. Zbýlých 13 studentů, kteří s touto otázkou nesouhlasili, předsudek ohledně zápachu bezdomovců nemají. Tito studenti také neškatulkují všechny lidi bez domova do jedné kategorie. Podle mě je výsledek otázky příznivý, ovšem musím se zamyslet, že stále 17 studentů ze všech 30 dotazovaných má předsudek vůči lidem bez domova, protože každý člověk bez domova podle nich zapáchá.

Výzkumná otázka byla řešena pomocí dotazníkové otázky č. 15: *Kdo se podle Vás častěji stává bezdomovcem?*

Z odpovědí daného vzorku studentů si všech 30 dotazovaných myslí, že muži se častěji stávají bezdomovci. Tu samou odpověď jsem předpokládala a potvrdila se mi na 100 %. Většina z nás, kteří bezdomovce někdy potkali, si mohla všimnout, že se jedná převážně o muže. Mí respondenti – studenti třeba ani nemuseli někdy potkat nějakého bezdomovce, ale jednoduše si myslí, že se muži častěji stávají bezdomovci. Jak jsem uváděla v teoretické části mé práce, ženy se většinou stydí za svou nepříznivou situaci, a proto se snaží skrývat. Není divu, že všichni studenti odpověděli shodně, že většinou muži jsou těmi, kteří žijí na ulici, protože většina žen bezdomovkyň se na ulici skrývá a není je moc vidět.

Výzkumná otázka č. 4: Jaké postoje zaujímají studenti k bezdomovcům?

Poslední výzkumná otázka zahrnovala dotazníkovou otázku č. 16: *Kde se podle Vás více vyskytují bezdomovci?*

U dané otázky jsem chtěla zjistit, kde se podle studentů více vyskytují bezdomovci. Předpokládala jsem, že všech 30 dotazovaných studentů odpoví jednoznačně. Můj úsudek se mi také potvrdil, protože všichni studenti si myslí, že bezdomovci se více vyskytují ve městě. Z mého hlediska je to docela jasná odpověď, protože ve městě mají lidé bez domova větší dostupnost pomoci sociálních služeb, umí si snadněji obstarat jídlo, kdežto na vesnici lidé bez domova nemají moc možností, kterak se obrátit na někoho z řad odborníků. V mém výzkumném vzorku studentů byli i ti, kteří žijí na vesnici. I oni si ale myslí, že bezdomovci se více vyskytují ve městě.

Výzkumná otázka zahrnovala i dotazníkovou otázku č. 17: *Kde se podle Vás bezdomovci nejvíce sdružují?*

Osobně si myslím, že bezdomovci se nejvíce sdružují na lavičkách v parku. Stejný názor se mnou dotazovaní respondenti ale nesdíleli. Většina z nich si myslí, že bezdomovci se nejvíce sdružují na nádraží. Celkem si to myslelo 22 studentů. Druhou nejčastější odpovědí bylo, že bezdomovci jsou nejvíce na lavičkách v parku. Tuto odpověď zvolilo 5 studentů. 2 studenti si myslí, že osoby bez domova jsou nejvíce pod mostem a 1 student zvolil jako místo sdružování bezdomovců u popelnic.

Výzkumná otázka byla řešena také pomocí dotazníkové otázky č. 18: *Myslíte si, že jsou bezdomovci společnosti prospěšní?*

Poslední otázku v dotazníku jsem zvolila z toho důvodu, protože si myslím, že bezdomovci jsou společnosti prospěšní. Prospěšnost vidím v tom, že se setkáváme v médiích s různými příběhy lidí bez domova, kteří zachrání z kontejneru čerstvě narozené miminko, nebo pejsky, kterých se chce někdo zbavit. Netvrdím, že všichni bezdomovci, kteří najdou takto odložené miminko nebo pejska, se zachovají správným způsobem, ale občas některý z nich to správné rozhodnutí udělá. Moji respondenti k této otázce mají velmi negativní postoj. Většina z nich, tedy 23 studentů, si myslí, že bezdomovci nejsou společnosti ničím prospěšní. Dá se hovořit už o tom, že studenti, kteří si to myslí, mají negativní postoj a podle mého uvážení je to už jistý předsudek vůči bezdomovcům. Našlo se ale pár takových studentů, kteří v něčem prospěšnost lidí bez domova vidí. 4 studenti mi uvedli, že lidé bez domova jsou jakousi prevencí pro společnost.

Já to hodnotím tak, že v něčem prevence vůči společnosti zajiště spočívá. Například když lidé vidí člověka bez domova na ulici, řeknou si, že takto by dopadnout nechtěli. Řeknou si, že se začnou více snažit předcházet svým problémům a že budou například včas řešit svoji nepříznivou finanční situaci, než bude opravdu pozdě. Dále si 1 student myslel, že prospěšnost bezdomovců spočívá v zamyšlení nad vlastním životem. Zamyšlení by mohlo spočívat i v tom, že si lidé uvědomí své priority a hodnoty a že pro ně nebude zase tak důležitá barva vlastního auta nebo množství svých šperků. Nebo si lidé uvědomí, co dělají špatně a co by ve svém životě mohli změnit k lepšímu a přestali se tak starat o zbytečné věci. Dále si 2 studenti mysleli, že bezdomovci jsou společnosti prospěšní díky tomu, že třídí odpad. Bezdomovci sbírají železo, různé kovy, odvázejí je na patřičná místa a tím jsou pro společnost prospěšní.

7 ZÁVĚR

V teoretické části jsem nastínila problematiku bezdomovectví, které se v dnešní době stále vyskytuje. Předcházet tomuto jevu, stejně tak, jako řešit již vzniklý problém bezdomovectví, je velmi těžké. Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, jak studenti vnímají bezdomovectví. Jelikož mi všichni studenti na dotazník odpověděli, hlavní cíl byl tedy splněn. Udělala jsem si tak reálnou představu o tom, jak dotazovaní studenti bezdomovectví vnímají a s ním tak neshody, které bezdomovectví přináší.

Mým prvním dílčím cílem bylo zjistit, v čem vidí studenti příčinu bezdomovectví. Cíl byl splněn, každý student vyjádřil svůj vlastní názor na příčinu, která může za vznik bezdomovectví.

Druhým dílčím cílem bylo zjistit, zda jsou studenti ochotni pomoci bezdomovcům. Cíl byl také splněn. Studenti jsou ochotni pomoci bezdomovcům, ale každý student si pod pojmem pomoc představuje něco jiného.

Mým třetím dílčím cílem bylo zjistit, zda studenti mají vůči bezdomovcům nějaké předsudky. Cíl byl splněn. Každý ze studentů má nějaký předsudek vůči lidem bez domova.

Mým čtvrtým a posledním dílčím cílem bylo zjistit, jaké postoje zaujímají studenti k bezdomovcům. Cíl byl rovněž splněn. Každý z dotazovaných studentů má ať už kladný, nebo záporný postoj k lidem bez domova.

Můj výzkum mě hodně obohatil v myšlení studentů, kteří vyjadřují, jakým způsobem se na problém lidí bez domova dívají. Některé odpovědi studentů mě velice zaskočily a některé odpovědi mě naopak vůbec nepřekvapily. Stále si myslím, že fenomén bezdomovectví není dost dobře pochopen a že někteří studenti neznají souvislosti s danou problematikou. Podotýkám, že výzkum se týkal pouze 30 dotazovaných studentů a nevztahuje se na úplně všechny studenty z Univerzity Pardubice – Fakulty zdravotnických studií.

Myslím si, že pokud se kterýkoliv z dotazovaných studentů po úspěšném absolvování studia setká ve svém zaměstnání s člověkem bez domova, musí se k problému bezdomovectví postavit čelem a neutíkat od něj. Porodní asistentka se může setkat s ženou bez domova při těhotenství a při porodu, radiologický asistent může na rentgenovém stole polohovat bezdomovce se zlomenou nohou, všeobecná sestra se s člověkem bez domova může setkat při příjmu v nemocnici, zdravotně sociální pracovník může člověku bez domova zprostředkovávat kontakt s ostatními sociálními službami a zdravotnický záchranář může vyjíždět k poraněnému bezdomovci na chodníku. Všichni tito studenti jakožto pracovníci

v pomáhajících profesích, by měli znát příčiny, řešení a důsledky bezdomovectví. Je jen otázkou času a povahy každého studenta, kdy se jejich pohled na osoby bez domova může změnit.

Pro praxi bych navrhovala, aby média, školy a noviny problematiku bezdomovectví více akcentovaly. Studenti by se tak mohli z odborné reportáže z televize dozvědět více o problému lidí bez střechy nad hlavou, ve škole by mohli odborníci vyprávět různé příběhy lidí bez domova, čímž by si studenti utvářeli jasnější a mnohdy i kladnější vztah k osobám bez domova.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BALÁŠ, Ondřej a kol. *Aktuální otazníky fenoménu bezdomovství: Sčítání bezdomovců v Brně v roce 2010*. 1. vyd. Brno: Centrum sociálních služeb, 2010, 78 s. ISBN 978-80-254-9015-0.
2. BEDNÁŘOVÁ, Zdena. Streetwork. In: MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Metody a řízení sociální práce*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, 2013, 395 s. ISBN 978-80-262-0213-4.
3. ČSN ISO 690: 1987. *Dokumentace – Bibliografické citace – Obsah, forma a struktura*. 2. vyd. Praha: Český normalizační institut, 1996, 31 s.
4. ČSN ISO 690-2: 1997. *Informace a dokumentace – Bibliografické citace – Část 2: Elektronické dokumenty nebo jejich části*. 1. vyd. Praha: Český normalizační institut, 2000, 22 s.
5. FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2. rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014, 231 s. ISBN 978-80-247-5046-0.
6. HAASOVÁ, Jana. Typologie lidí na ulici. In: *"Jak se žije na ulici - zjevné bezdomovectví": sborník z konference: Olomouc, 30. listopadu 2010*. Olomouc: Charita, 2011, 47 s. ISBN 978 80-254-8895-9.
7. HRADECKÝ, Ilja a kol. *Definice a typologie bezdomovství*. 1. vyd. Praha: Naděje, 2007, 50 s. ISBN 978-80-86451-13-8.
8. HRADECKÝ, Ilja. Bezdomovci a sociální služby. In: *Dvacet let vývoje bezdomovectví v naší společnosti: rozšířený sborník z konference Charity Olomouc konané u příležitosti 10. ročníku "Dnů o bezdomovectví" a v rámci oslav 20. výročí vzniku střediska Samaritán pro lidi bez domova: [Olomouc, 22. listopadu 2011]*. 1. vyd. Olomouc: Charita Olomouc, 2012, 70 s. ISBN 978-80-905260-0-6.
9. JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, 288 s. ISBN 978 80 7367-269-0.
10. KODYMOVÁ, Pavla a Jana KOLÁČKOVÁ. Sociální práce s nezaměstnanými. In: MATOUŠEK, Oldřich., KOLÁČKOVÁ, Jana., KODYMOVÁ, Pavla. (eds.). *Sociální práce*

v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi. 1. vyd. Praha: Portál, 2005, 352 s. ISBN 80-7367-002-X.

11. KOSEK, Jan. *Právo (n)a předsudek: historické, filozofické, sociálně psychologické, kulturní a právní souvislosti stereotypů a předsudků*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2011, 352 s. ISBN 978-80-7363-312-7.

12. KRÁLOVÁ, Jarmila a Eva RÁŽOVÁ. *Sociální služby a příspěvek na péči*. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 2008, 374 s. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-462-0.

13. LUŽNÝ, Dušan a kol. *Sociální konflikty: sociologická a andragogická perspektiva*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 154 s. ISBN 978-80-244-3432-2.

14. MAREK, Jakub., Aleš STRNAD a Lucie HOTOVCOVÁ. *Bezdomovectví: v kontextu ambulantních služeb* 1. vyd. Praha: Portál, 2012, 176 s. ISBN 978-80-262-0090-1.

15. MATOUŠEK, Oldřich a kol. Typologie sociálních služeb podle cílových skupin. In: MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011, 194 s. ISBN 978-80-262-0041-3.

16. NOVÁK, Adam. Nezaměstnanost jako součást trhu práce. In: *Chudoba, nezaměstnanost: a další témata Pražské školy alternativ: Pražská škola alternativ - sborník 06*. Praha: Ekumenická akademie Praha, 2012, 70 s. ISBN 978-80-87661-03-1.

17. NOVOTNÁ, Eliška. *Základy sociologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 191 s. ISBN 978-80-247-2396-9.

18. PRŮDKOVÁ, Táňa a Přemysl NOVOTNÝ. *Bezdomovectví*. 1. vyd. Praha: Triton, 2008, 93 s. ISBN 978-80-7387-100-0.

19. SCHWARZOVÁ, Gabriela. Sociální práce s bezdomovci. In: MATOUŠEK, Oldřich., KOLÁČKOVÁ, Jana., KODYMOVÁ, Pavla. (eds.). *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005, 352 s. ISBN 80-7367-002-X.

20. *Sociální zabezpečení: státní sociální podpora, dávky pro osoby se zdravotním postižením, sociální služby, pomoc v hmotné nouzi, životní a existenční minimum: 2014: redakční uzávěrka 3. 2. 2014*. Ostrava: Sagit, [2014], 240 s. ÚZ. ISBN 978-80-7488-041-4.

21. ŠAUEROVÁ, Andrea. *Stereotyp bezdomovce alkoholika a kriminálního delikventa*. Zlín, 2012, 73 s. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce Mgr. Jarmila Šťastná.
22. ŠUPKOVÁ, Danuše a kol. *Zdravotní péče o bezdomovce v ČR*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s. 2007, 62 s. ISBN 978-80-247-2245-0.
23. VARGA, Ladislav. Sociální služby pro lidi bez domova, zkušenosti s alkoholismem a dalšími závislostmi. In: *"Sociální vyloučení a ztráta domova v kontextu závislostí": sborník z konference: [Olomouc], 7. prosince 2006*. 1. vyd. Olomouc: Charita Olomouc, 2007, 48 s. ISBN 978-80-239-9765-1.
24. VÁGNEROVÁ, Marie. Životní příběhy mladých bezdomovců. In: VÁGNEROVÁ, Marie., Ladislav CSÉMY a Jakub MAREK. *Bezdomovectví jako alternativní existence mladých lidí*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2013, 339 s. ISBN 978-80-246-2209-5.
25. VESELÁ, Jana. *Sociologický výzkum a jeho metody*. 2. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006, 92 s. ISBN 80-7194-847-0.

Elektronické zdroje:

1. ARMÁDA SPÁSY. *Armáda spásy* [online]. ©Neuveveno [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: [http:// www.armadaspasy.cz](http://www.armadaspasy.cz)
2. NADĚJE. *Naděje* [online]. ©2013-2015 [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.nadeje.cz>

Legislativa:

1. ČESKO. Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 37, s. 1257-1289. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2006/sb037-06.pdf/>.

9 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A Dotazník	57
--------------------------	----

Příloha A Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Martina Sirůčková a jsem studentkou Univerzity Pardubice – Fakulty zdravotnických studií oboru Zdravotně – sociální pracovník 3. ročník. Prosím Vás o vyplnění tohoto dotazníku, který je zcela anonymní a bude mi sloužit k výzkumné části do mé bakalářské práce na téma Bezdomovectví. Dotazník obsahuje celkem 18 otázek. U otázek, ve kterých máte na výběr, zakroužkujte prosím pouze 1 možnost.

Děkuji za Váš čas a pravdivé odpovědi.

- 1) Jaké je Vaše pohlaví?
 - A) Muž
 - B) Žena

- 2) Kolik Vám je let? (Vypište číslicí)
.....

- 3) Jaký obor studujete?
 - A) Porodní asistentka
 - B) Radiologický asistent
 - C) Všeobecná sestra
 - D) Zdravotně – sociální pracovník
 - E) Zdravotnický záchranář

- 4) Který ročník studujete?
 - A) 1. ročník
 - B) 2. ročník
 - C) 3. ročník

- 5) Kde žijete?
 - A) Ve městě (nad 3 000 obyvatel)
 - B) Na vesnici (do 3 000 obyvatel)

- 6) Vyberte 1 příčinu, která podle Vás může za to, že se člověk stane bezdomovcem
- A) Alkohol
 - B) Drogy
 - C) Ztráta zaměstnání
 - D) Dluhy
 - E) Konflikty v rodině
 - F) Jiná příčina (Vypište jaká)
.....
- 7) Souhlasíte, že si bezdomovci mohou za svou situaci sami?
- A) Ano
 - B) Ne
- 8) Co byste udělal/a, kdybyste viděl/a ležet bezdomovce na zemi?
- A) Šel/šla bych k němu a zjistil/a bych, co se mu stalo
 - B) Okamžitě bych zavolal/a Zdravotnickou záchrannou službu
 - C) Okamžitě bych zavolal/a Policii
 - D) Nic
- 9) Zavolal/a byste Zdravotnickou záchrannou službu bezdomovci, který před Vámi zkolaboval?
- A) Ano
 - B) Ne
- 10) Co byste dal/a bezdomovci, který na ulici žebřá?
- A) Peníze
 - B) Jídlo
 - C) Cigarety
 - D) Nic

- 11) Představte si situaci, kdy k Vám na ulici přijde bezdomovec a požádá Vás o peníze na nocleh. Jak se zachováte?
- A) Dáte mu peníze
 - B) Nedáte mu peníze
 - C) Záleží jakou částku
- 12) Víte o nějaké organizaci, která pomáhá bezdomovcům?
- A) Ano
 - B) Ne
- 13) Máte z bezdomovců strach?
- A) Ano
 - B) Ne
- 14) Souhlasíte s tvrzením, že „Každý bezdomovec zapáchá?“
- A) Ano
 - B) Ne
- 15) Kdo se podle Vás častěji stává bezdomovcem?
- A) Muži
 - B) Ženy
- 16) Kde se podle Vás více vyskytují bezdomovci?
- A) Na vesnici
 - B) Ve městě

17) Kde se podle Vás bezdomovci nejvíce sdružují?

- A) Na nádraží
- B) Na lavičkách v parku
- C) Pod mostem
- D) U popelnic

18) Myslíte si, že jsou bezdomovci společnosti prospěšní?

A) Ano (Vypište v čem)

.....

B) Ne